MARIANA BURUIANĂ
SILVIA COTELEA
AURELIA ERMICIOI
CONSTANTIN DRAGOMIR
ION HADÂRCĂ

ABECEDAR

LEGENDA MANUALULUI

— TIC-TAC — mascota *Abecedarului*

— propoziţia enunţiativă

— propoziţia interogativă

— propoziţia exclamativă

— cuvîntul

— propoziţia din două cuvinte

— propoziţia din trei cuvinte

— silaba

— cuvîntul din două silabe

— cuvîntul din trei silabe

○ — sunetul ● — vocala ● — consoana

☐ — caseta pentru marcarea soluţiilor

☑ — semnul pentru marcarea soluţiilor

Ministerul Educației al Republicii Moldova

MARIA BURUIANĂ SILVIA COTELEA AURELIA ERMICIOI
CONSTANTIN DRAGOMIR ION HADÂRCĂ

ABECEDAR

Ediție revăzută

Știința
Prut Internațional
2015

CLASA ÎNTÎI

de *Ion Hadârcă*

Precum albinele-n pomet
Din floare-n floare sorb nectarul,
Noi învăţăm din Alfabet
Să ne iubim Abecedarul.

PRIMA ZI DE ȘCOALĂ

SÎNT ȘCOLAR

Mi-e tare dragă banca mea!
Frumoasă-i clasa noastră!
1 septembrie

Ce bine e la şcoală!

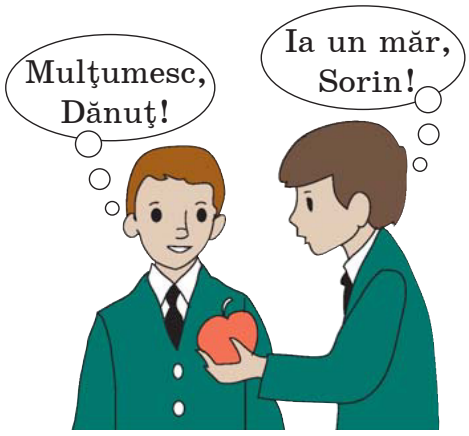
Mulţumesc, Dănuţ!
Ia un măr, Sorin!

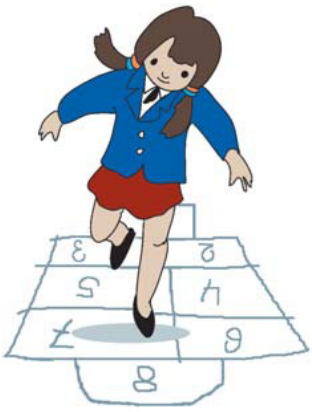

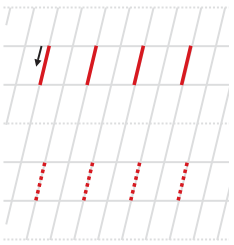

FAMILIA MEA

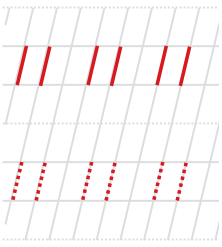

E ZIUA MEA

Succese mari la învăţătură!
Multă sănătate!
Îţi ofer în dar o carte cu poveşti.
Mulţumesc!
La mulţi ani, Ene!

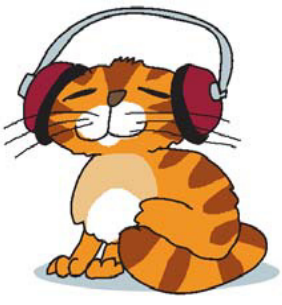

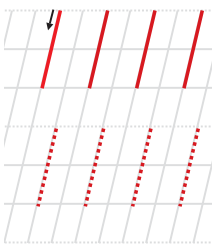

IEDUL CU TREI CAPRE

de *Octav Pancu-Iaşi*

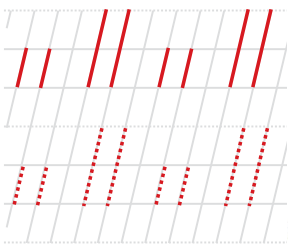

Am o mare rugăminte, suratelor...
Te ascultăm, vecină dragă.

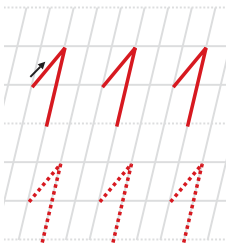

MICII GRĂDINARI

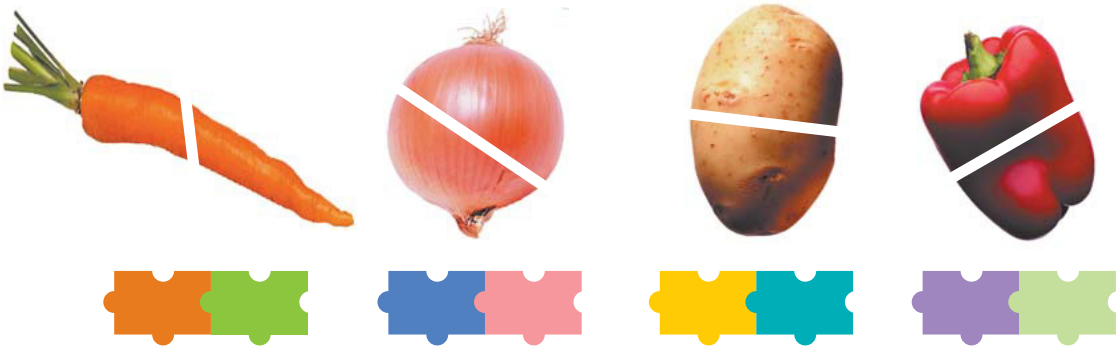

ÎN LIVADĂ

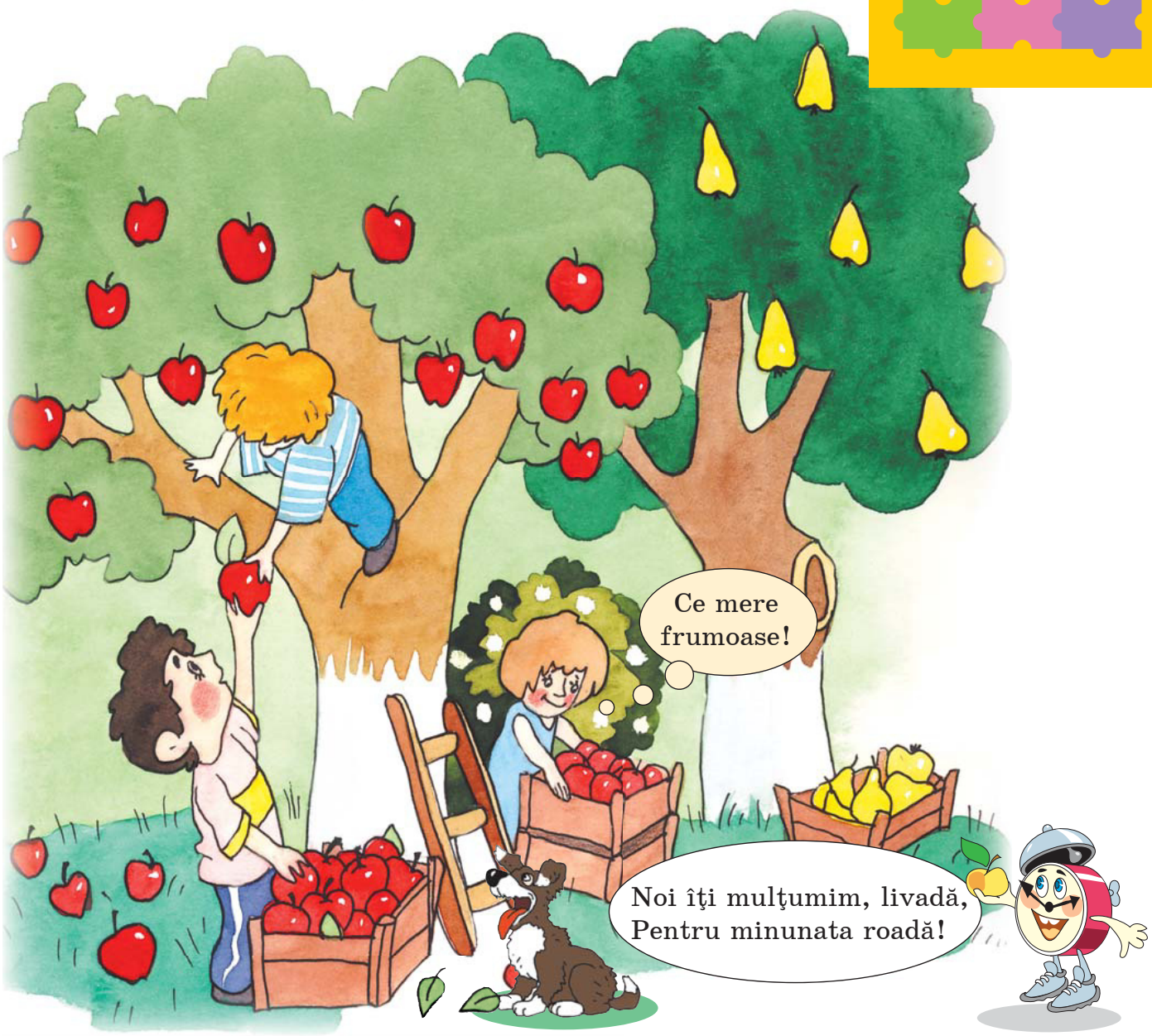
Ce mere frumoase!
Noi îţi mulţumim, livadă,
Pentru minunata roadă!

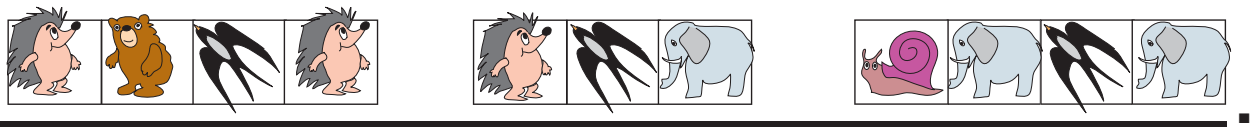

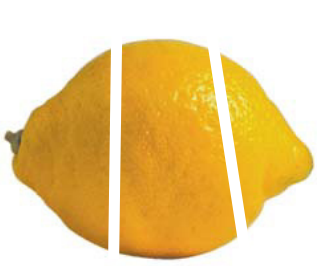

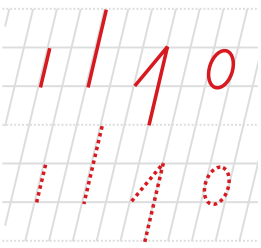

LA ȘCOALA ANIMALELOR

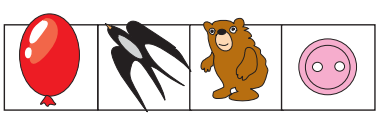

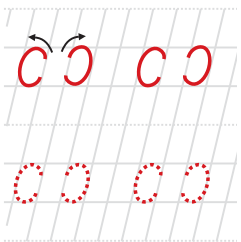

LA STADION

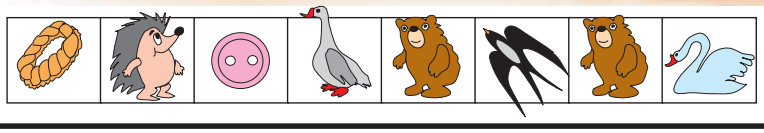

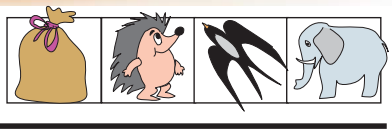

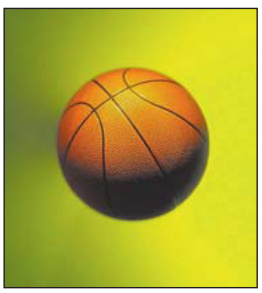

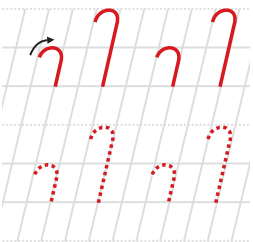

13

SĂNĂTATEA MEA

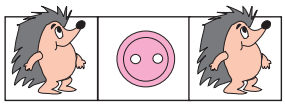

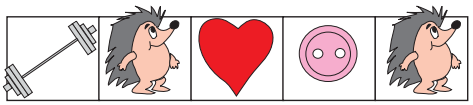

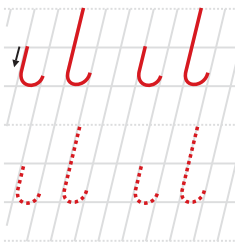

SĂNĂTATEA PĂMÎNTULUI

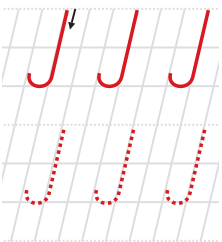

POVESTEA PÎINII

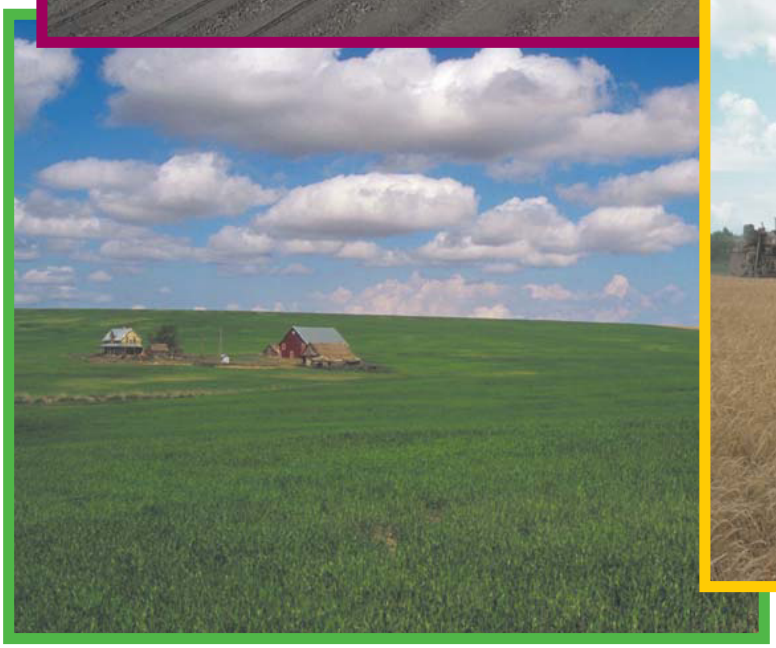

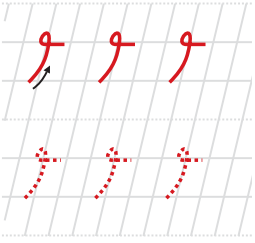

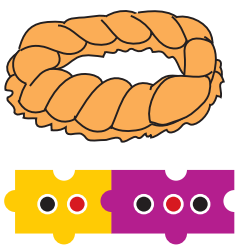

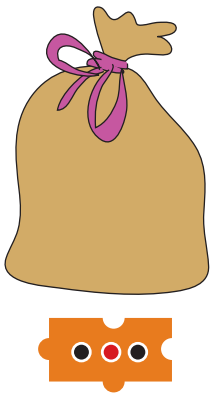

16

Franzeluța

Ce lung
e drumul
pîinii !

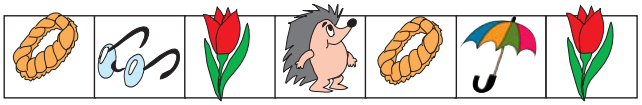

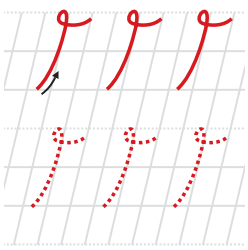

MINUNILE TEHNICII

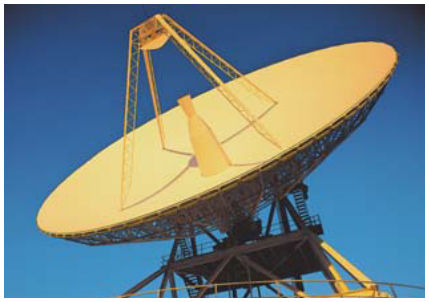

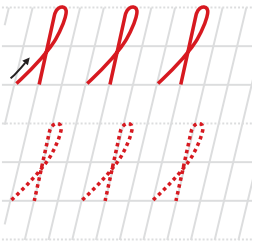

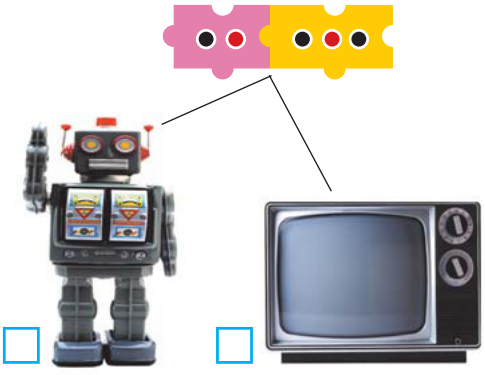

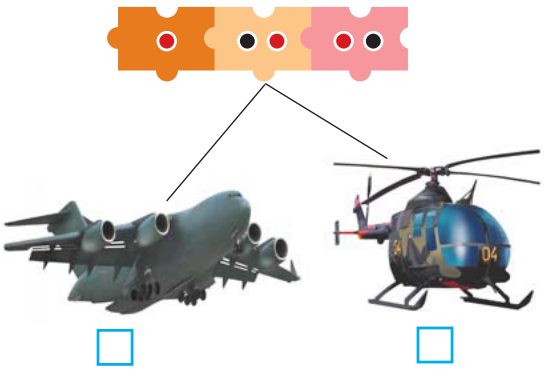

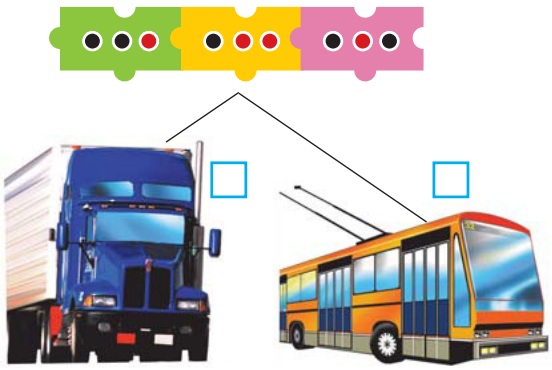

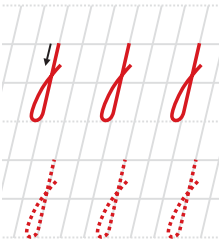

O ZI DE ODIHNĂ

EVALUARE

1.

. ! ?

2.

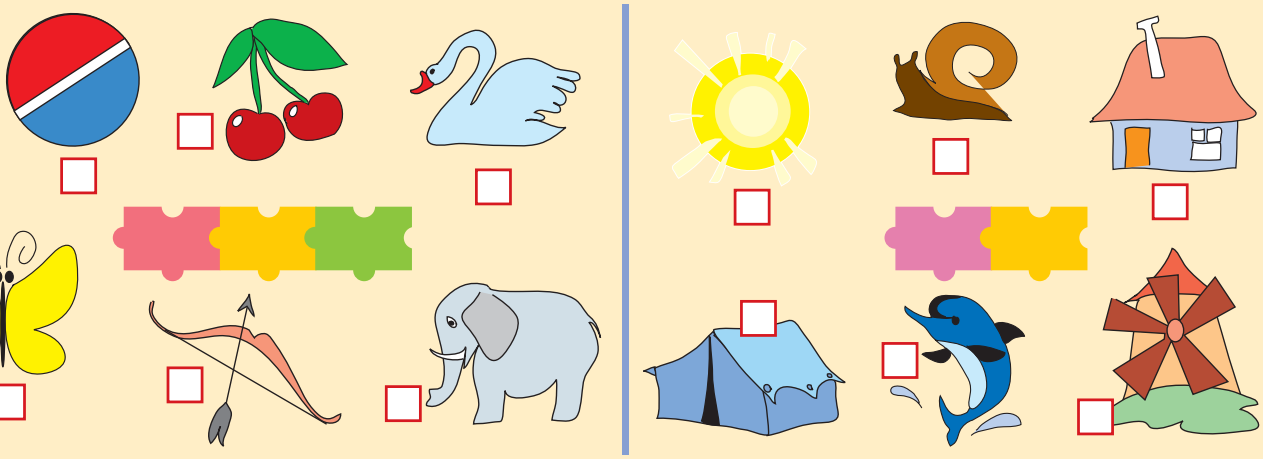

3.

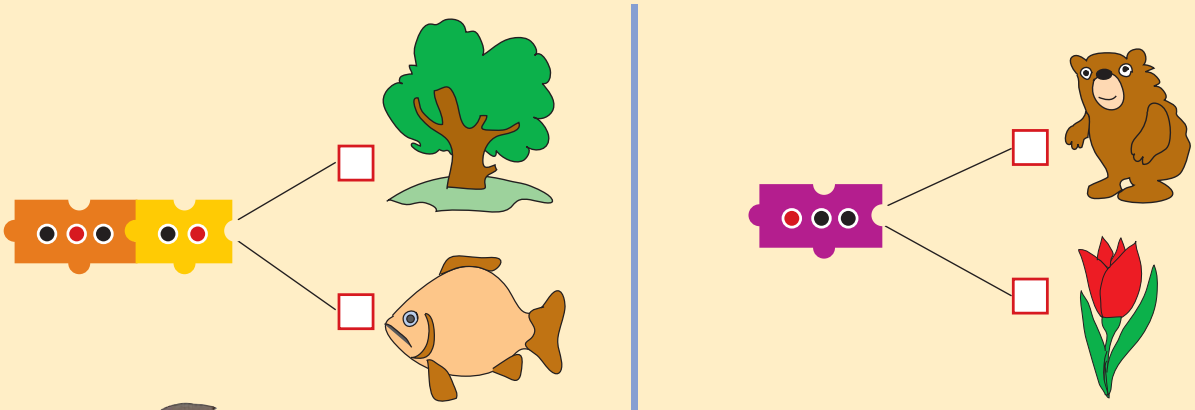

4.

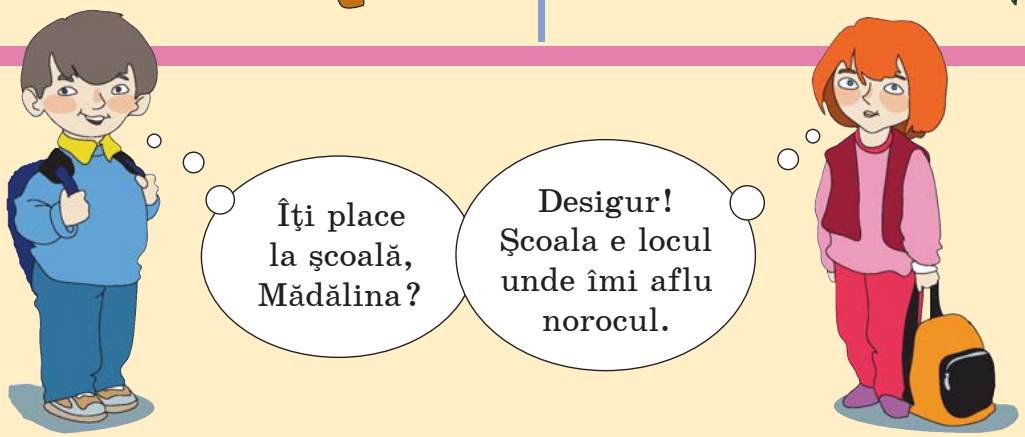

a

a a a

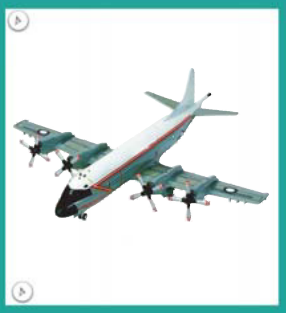

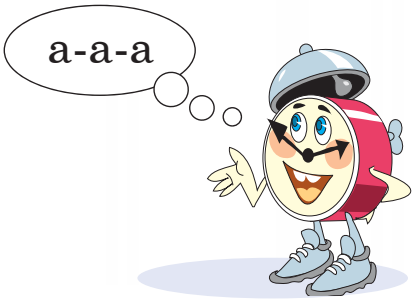

a

a

a

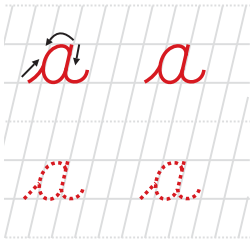

☐ a

☐ a

☐ a

☐ a

A A
A
ABECEDAR
Alunelul

A

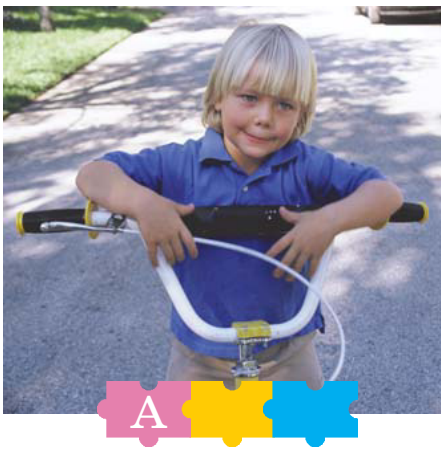
A

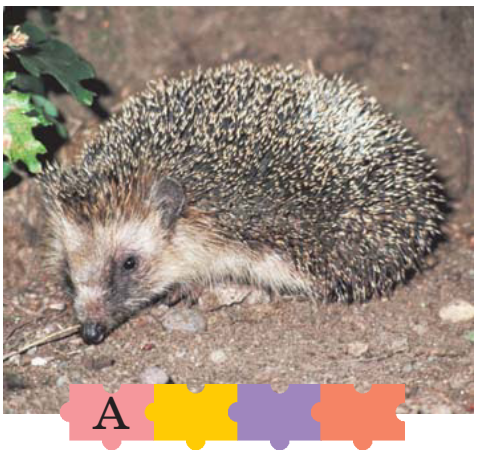
A

A
a

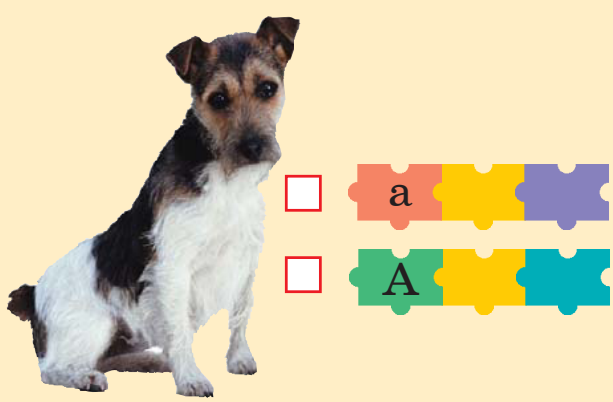
a
A

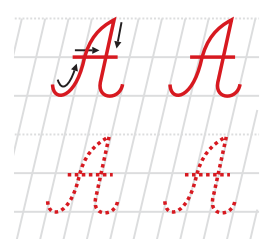
A A
A A

m

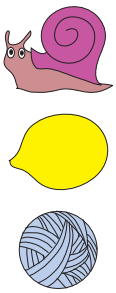

ma
am

ma-ma
mama

ma

ma

ma

☐ ma

☐ ma

☐ ma

☐ ma

m m

mama

a

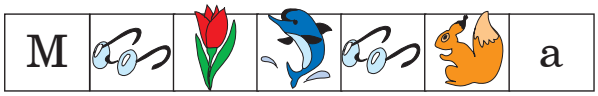
M
a

M

Edinet
Soroca
Nistru
Bălți
Prut
Orhei
Dubăsari
Ungheni
CHIȘINĂU
Hîncești
Tighina
(Bender)
Tiraspol
Căușeni
Comrat
Cahul
Taraclia

Ma

Ma

Ma

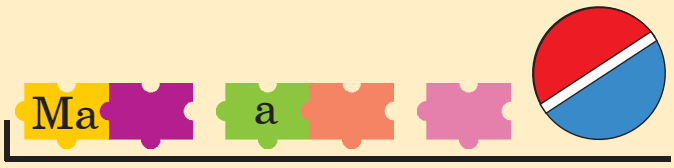
Ma
a

Ma
a

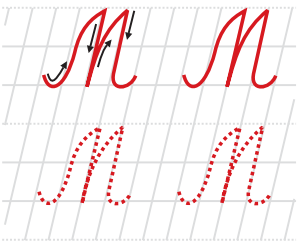

n

na
an

na-na
nana

an

a na

na

☐ an
☐ na

☐ an
☐ na

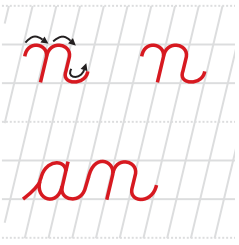

N

an
am

A-na
Ana

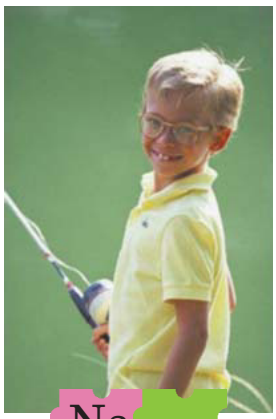

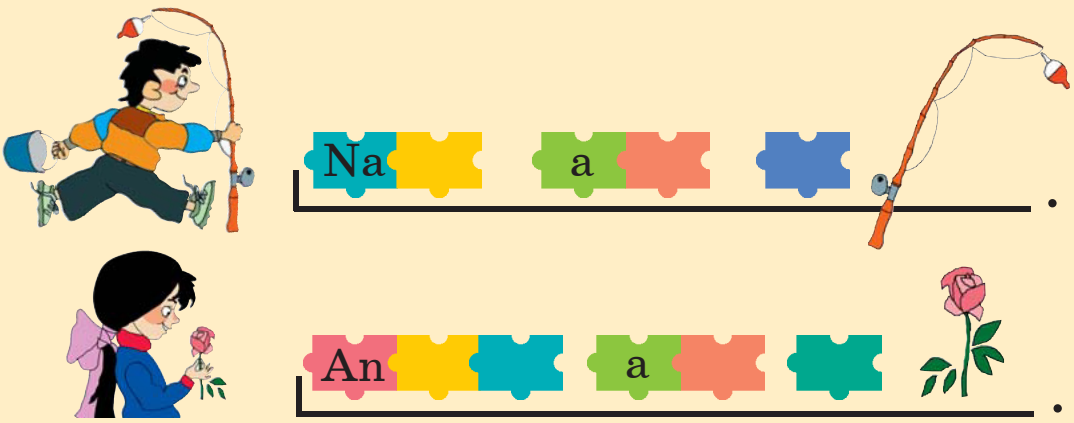

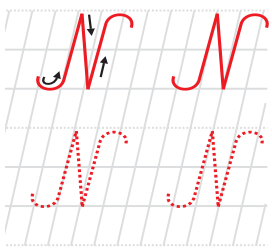

i

ai
mai
i-ni-ma
inima

1. Am . | Nina ia .

2.

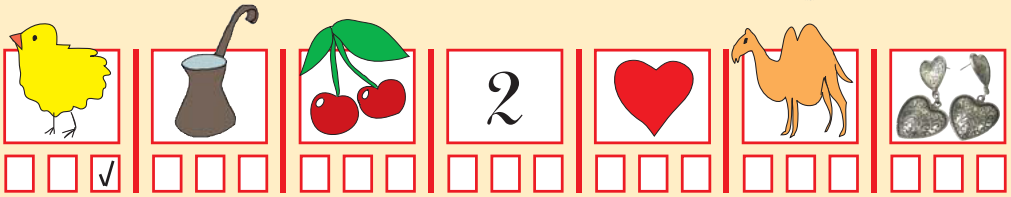

i i
mai

I

I-na
Ni-na

Ia-na
Ma-ia

Ian

I na

Mi

Ina ia 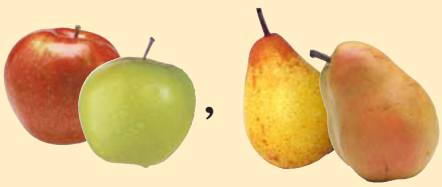 .

Maia ia .

J j
Ina

r

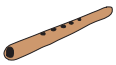

rar
ram

ra-ma
ar-ma

1. — Maria, mai ai ?

— Mai am, Marian.

2.

a	na	iar	mar
ra	ra	Ma	na
na	rin	a	rin

r r

rar

R

Ri-ma
Ma-rin

ma-ri-nar
ma-ri-nari

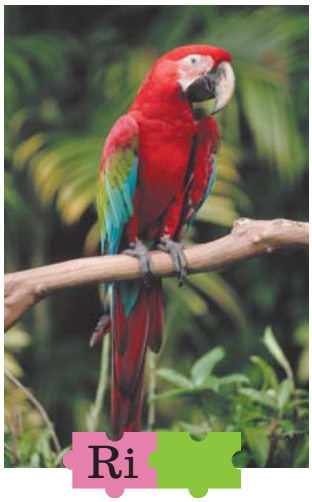

1. — Marin, ai ?

— Am , Rima.

2.

R			i	n	a

R				a	n	i

R R
Rima

e

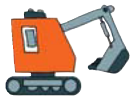

e-ra
a-re

ra-re
mi-ra-re

ma-re

e re ni e

1.

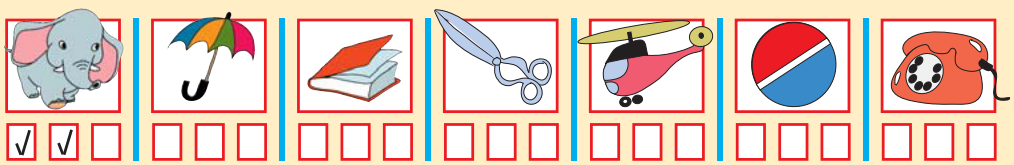

2.

Nae e	mere.
Mama are	mare.
Inima mamei e	miner.

E

E-ne
E-ma

ne-nea
neam

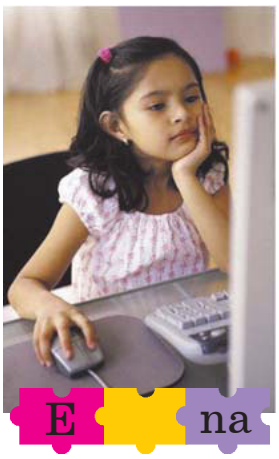
E na

E na

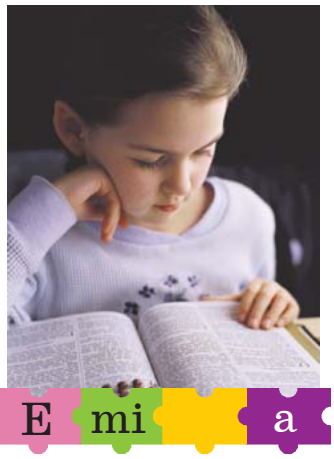
E mi a

1.

e — ra, rai, ram

ar, ra, ma — me

2. Nana Ana e mama Emei. Ea e .

u

u-na
u-nu

a-ur
A-u-ra

— Nene, marea e mare?
— E mare-mare, Aura!

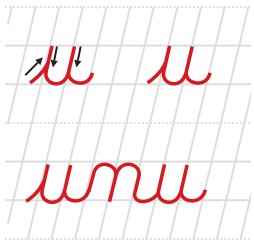

1.

un
an

mu
um

2.

ramura	—	mura		uimire	— . . .
amare	—	. . .		numai	— . . .
Aura	—	. . .		numere	— . . .

U

mi-nu-ne
mi-nuni

ru-me-ne
ru-meni

A-u-ra
Ma-rin

— Ura! Merii au mere rumene, Aura.

— Mare minune! Ia un 🍎, Marin!

1.

mare.	Aurei	Inima	e
☐	☐	1	☐

2. re, nu, na, ra, me, u, mu, ur

u ra re , , , ...

U u
Ura!

c

ac
rac

ca-nar
crin

An-ca
Ni-cu

— Anca, am un canar auriu.
— Iar eu, Nicu, am un crin ca neaua.

1.

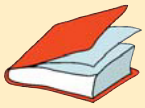

ca
car

cra
car

2.

iar — rai
car — . . .

acru — . . .
iac — . . .

3.

Marcu — un — Nenea — are — amic.

		1		

C

mic
a-mic
me-ca-nic
ma-ri-nar
Car-men
An-ca
Ian-cu

— Carmen, nenea Iancu e marinar?
— Nu, Anca, nenea e mecanic.

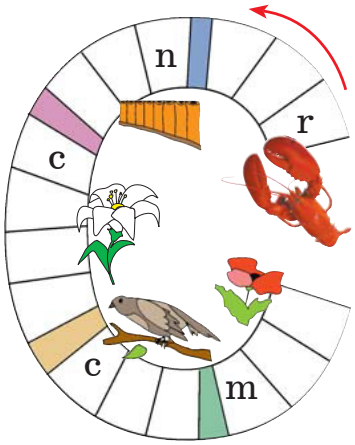

1.

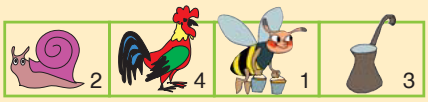

		c

			c

2.

C				e			i

C	a		u	

3. Marama e a — crainic.
Nenea Marcu e — amic.
Carmen are un — Crinei.

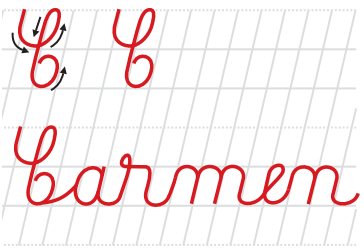

EVALUARE

1.

a

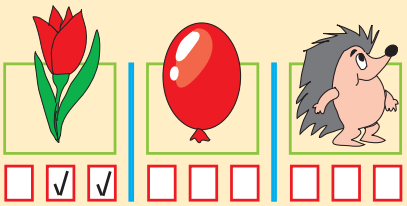

☐ √ √ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

c

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

m

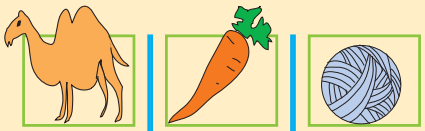

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

r

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

2.

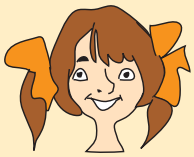

☐ An

☐ an

☐ Ra

☐ ra

3.

ca — men

cu — reu

ru — rea

car — cui

cu — re

me — ne

4.

● ca – are – neaua. – un – Miruna – crin

☐ ☐ ☐ ☐ 1 ☐

● nu – Aurei – mare. – Camera – e

☐ ☐ ☐ 1 ☐

5.

6. Alcătuieşte oral un text.

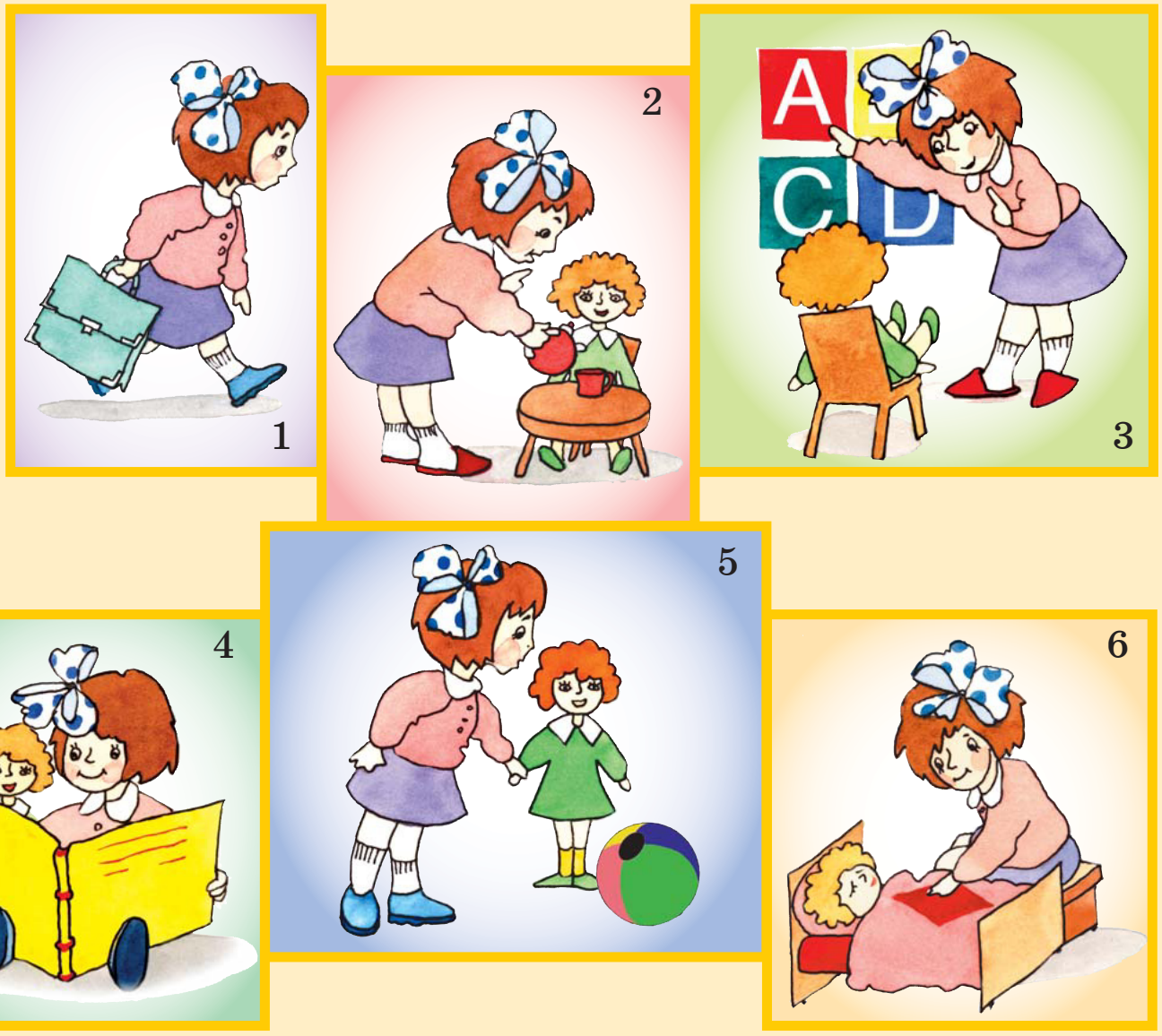

l

ram
ra-mul

nuc
nu-cul

lemn
lem-nul

Nucul

Alina are un nuc mare.
— Nucule, ai alune?
— Nu, Alina, ia nuca mea!

1.

- ☐ Raluca
- ☐ Elena
- ☐ Alina

→ are un nuc.

- ☐ Arinul
- ☐ Alunul
- ☐ Nucul

→ are alune.

2.

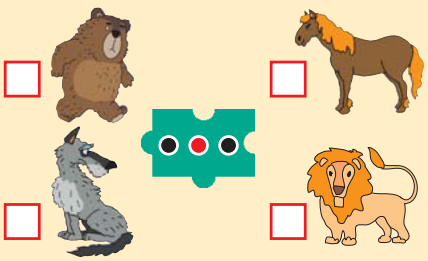

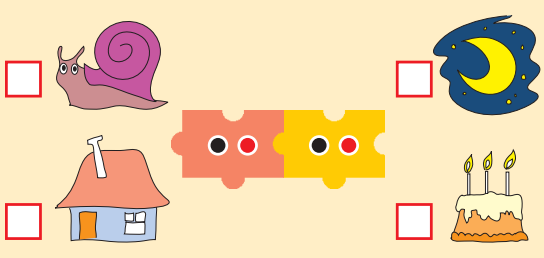

L

lan
la-nul

a-ur
a-u-rul

La-u-ra

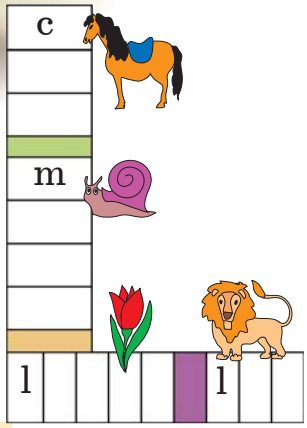

Lanul auriu

Luna lumina lanul.
— Mami, lanul e ca aurul! E neam cu luna?
— Nu, Laura. Lanul e aurul anului.

1. e **a** Laurei.

e **al** Laurei.

2. ☐
☐ lumina lanul.
☐

☐ Laura
☐ Luna e aurul anului.
☐ Lanul

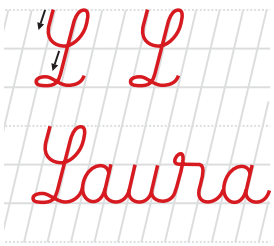

O o

ou
nou

ca-mi-on
ca-mi-o-nul

Ni-co-la-e
Ni-co-li-na

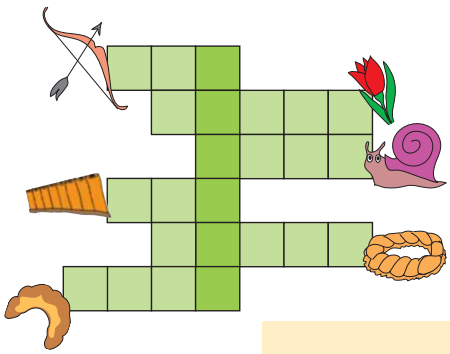

Camionul

Corneliu e cu Nicolina la nenea Nicolae.
— Nene, camionul e nou?
— Nu, Corneliu, are un an.
— E ca nou, nene Nicolae!

Nicolae are un camion nou .

are .

nou .

O

oa-re
moa-ra

O-nu
Oa-na

Moara

Oana e cu Ion la lac.
— Oare a cui e moara, Ion?
— E a lui nenea Onu. El e morar.

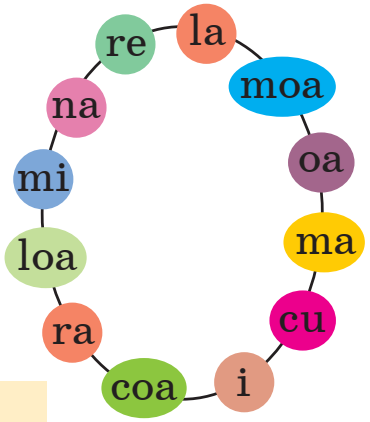

1. Oana e cu Ion la ☐ lac. / ☐ mare. | Moara e a lui ☐ Ion. / ☐ Onu.

2.
- mare. ☐ – lui ☐ – e ☐ – Moara 1 – Onu ☐
- omului. ☐ – Munca 1 – comoara ☐ – e ☐

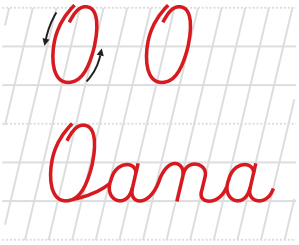

ăĂ

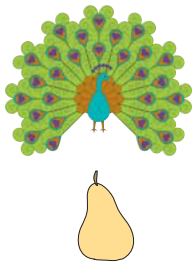

lu-nă
luni

cu-nu-nă
cu-nuni

la-cri-mă
lă-cri-ma

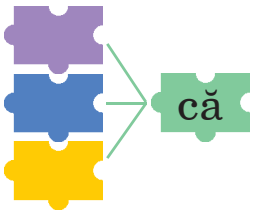

Cununa

Era a noua lună a anului. Un nor mic lăcrima.

mare urca la el.

— No-ru-le-e-e-e! Nu am . Nu mai lăcrima!

— Ia o cunună!

luă cununa.

1. Luna e ca ☐ o inimă mare.
   ☐ un corn auriu.

2. 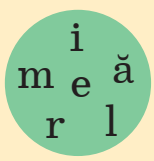

mierlă |

..... | 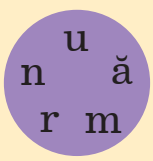

.....

ă Ă
măr

ce Ce

ce-rul
re-ce

cer-cei
cer-ce-ii

Mir-cea
Mar-ce-la

Cerceii cerului

Mircea e cu Marcela la mare. Marea e rece.
— Mircea, cerul are cercei!
— Ce cercei, Marcela?
— Cercei mari, nu ca ai mei! Cercelul ca un corn e Luna. Cercelul ca un cerc e .

cerc

.....

1. 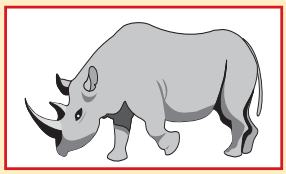 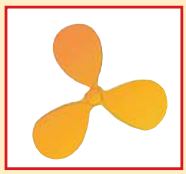 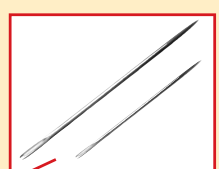

elice ace rinocer ceainic

2. erau aceia Cerceii mari.
☐ ☐ 1 ☐

rece. Marea aceea e
☐ ☐ ☐ ☐

t

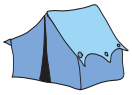

ta-tă
an-tre-nor
mun-te
mon-tan
O-ti-li-a
Că-tă-lin

o	c	a	r	c
m	u	n	t	e
ă	r	i	e	r
t	a	e	i	c
r	t	r	e	n

La munte

Nenea Cătălin e antrenor. Cea mai mare comoară a lui e Otilia.

Acum ea e cu tatăl ei la munte. Acolo aerul e rece.

— Otilia, urcăm muntele!

— Ce curat e aerul montan, tată!

1. Nenea Cătălin este
   - ☐ actor.
   - ☐ antrenor.
   - ☐ croitor.

2. . ! ?
   — Aneta, Otilia e la antrenament ☐
   — Nu, Mitică, ea e la munte ☐

T

Ti-tu
To-mi-că

Tri-că
Tra-ian

că-lă-to-ri-e
că-lă-to-rii

Trenul

Acele arată ora nouă. Mecanicul trenului e atent. Urcă ultimii călători. Unul e Trică, altul e Mitică. Al treilea e cotoiul Tomică.

— U-u-u! Tu-tu-u-u!

Călătoria cu trenul e minunată!

1. trenucălătoroatatainaturătorutăuntunel

2. 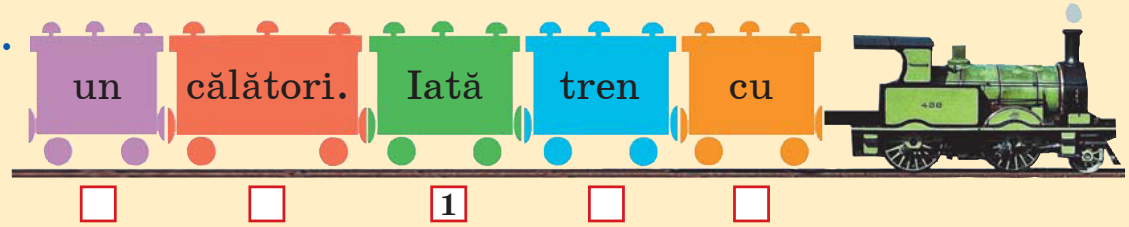

EVALUARE

1.

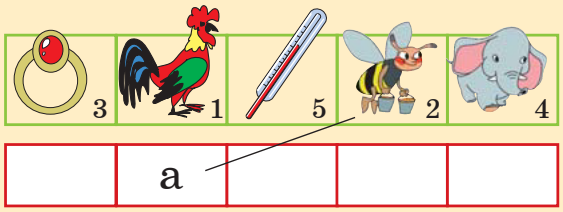

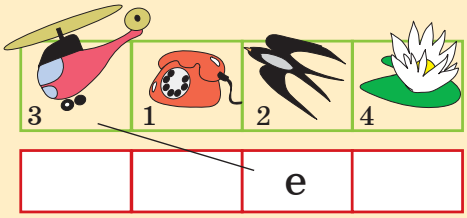

2.

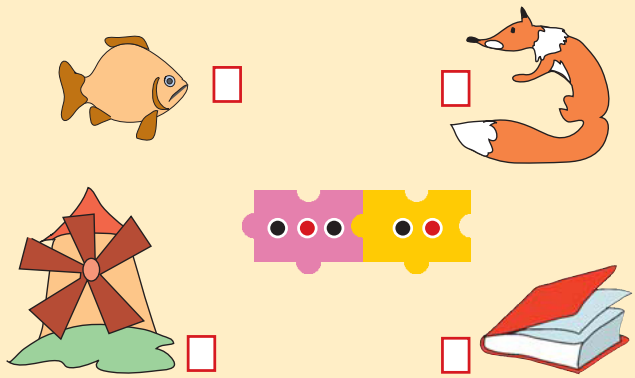

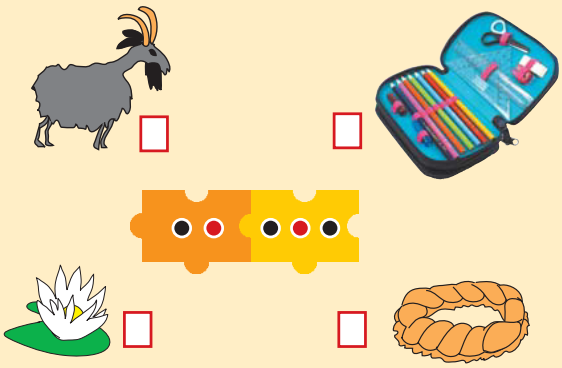

3.

- ☐ rinocer
- ☐ cercel

- ☐ motan
- ☐ munte

- ☐ maiou
- ☐ tricou

4.

Norii aurii alunecau lin .

alunecau . .

norii .

5.

cere .

coace !

are ?

6.

7. Alcătuieşte oral un text.

ci
Ci

ci-ne
cio-cul

mici
cinci

A-ri-ci-că
cio-că-ni-toa-re

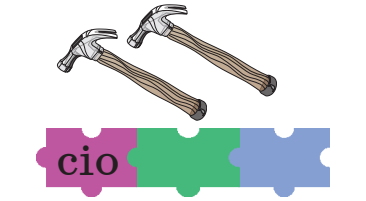

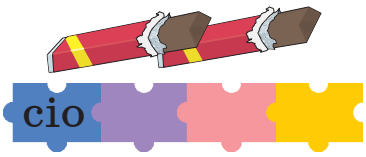

Aricii

Aricică are cinci arici. Ei au ace mici.
— Cioc! Cioc! Cioc!
— Cine e aceea, mamă?
— O ciocănitoare.
— Ce mare e ciocul ei!
Aricii cercetau atent ciocănitoarea.

ci Ci
cioc

1. Ciocănitoarea are ciocul
   - ☐ mic.
   - ☐ tare.
   - ☐ mare.

2.

mac .....

melc

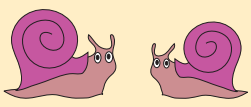

.....

ţ Ţ

lec-ţi-e
a-ten-ţi-e

Le-nu-ţa
Mi-truţ

Ţa-ul
Cer-nă-uţi

O notă mare

Lenuţa recita „Mioriţa“. Mitruţ urmărea cu atenţie. Uneori o corecta.

— Am emoţii, Mitruţ.

Marţi, la lecţie, Lenuţa a luat nota cea mai mare. Ea ţine mult la literatura neamului.

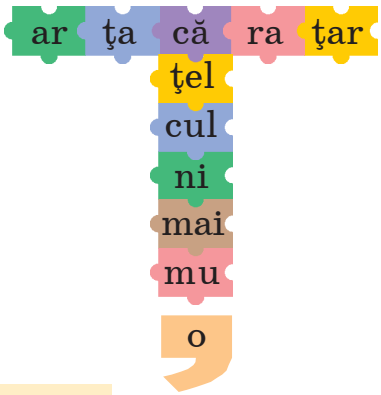

1. Lenuţa are ☐ emoţii. ☐ teamă.

2. . ! ? — Ionuţ, ai neamuri la Ţaul ☐
— Nu. Am neamuri la Cernăuţi ☐

îÎ

în-tîi
în-tî-ia

în-cear-că
în-cer-ca-re

ră-mî-nea
în-tre-ce-re

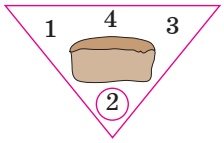

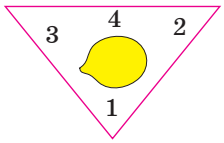

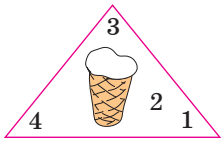

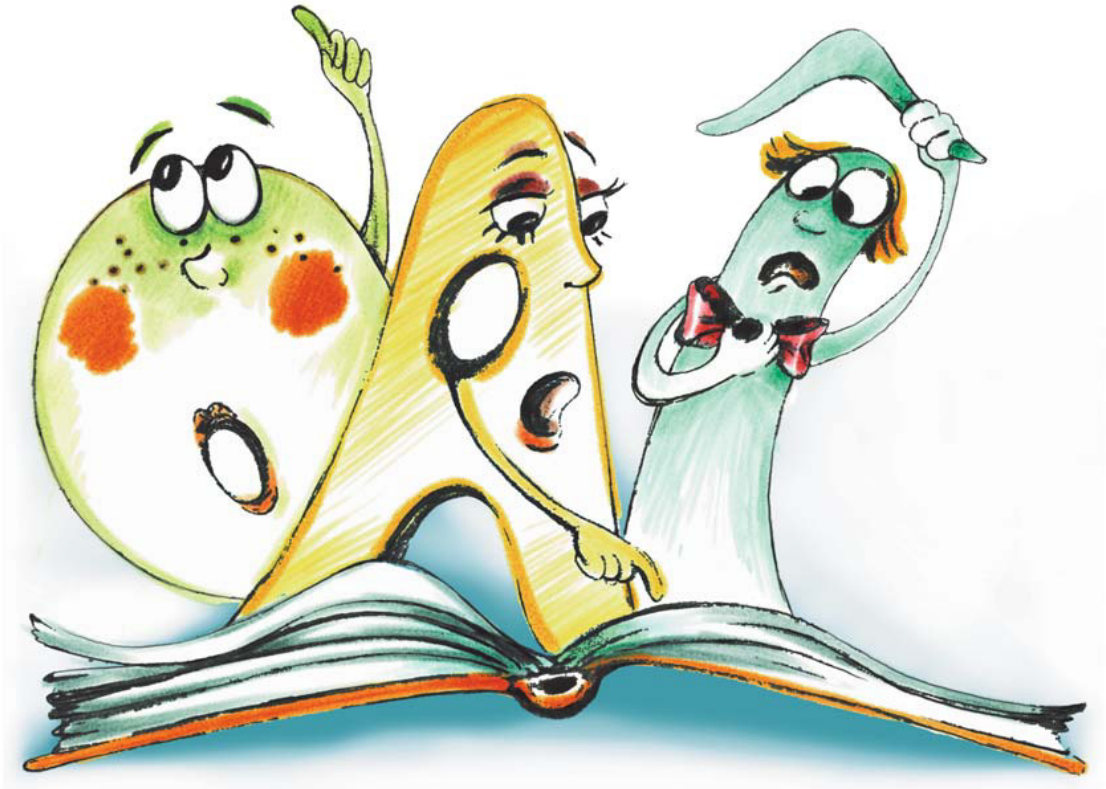

Întrecerea

Literele erau la o întrecere. Mai întîi, litera „A“ încercă a citi o carte:

— A-a-a.

Nimic nu lămurea!

— Î-î-î, continuă litera „Î“.

Iar încurcătură.

— O-o-o, iute încercă „O“.

Încă mai rău. Cartea rămînea necitită. Numai cu toate literele unite e lumină în minte.

1.

cîn-	năr	mîi-	mă
tî-	ne	în-	cet
cîi-	tec	rî-	ne

2. locul — întîi. — Lucian — are

□ □ 1 □

â Â

ro-mân

ro-mâ-nesc

Ro-mâ-ni-a

Lăutarii

Tatăl lui Mircea e un lăutar cu renume. A concertat cu „Lăutarii“ în multe ţări. Anul trecut a cîntat în Ucraina, Letonia, Italia.

Acum e în România. Are mulţi amici români. Traian cîntă la nai, Luca la ocarină, iar Nicu la clarinet.

Ce cîntece minunate au lăutarii!

cla

o ri

1. Tatăl lui Mircea a concertat în
   - ☐ Ucraina.
   - ☐ România.
   - ☐ Turcia.

2.
   - e a lui Luca.
   - e a Luciei.

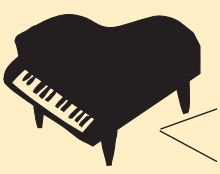
   - e al lui Luca.
   - e al Luciei.

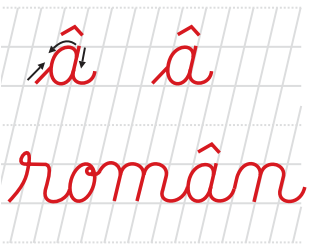

S

ca-să
ca-se

sat
sa-te

cru-ce
răs-cru-ce

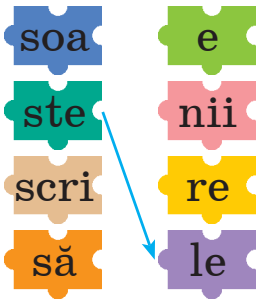

La răscruce

La răscrucea satului se înalţă o troiţă. Tanti Maria îi lămurea Cristinei:

— Iisus, Cristinico, e mereu în inimile noastre. Cu El satul nu este sărac. Mintea omului e mai sănătoasă. Casele sînt mai luminoase. În toate se simte lucrarea lui Iisus.

1. Cu Iisus casele sînt mai
   - ☐ sărace.
   - ☐ întunecoase.
   - ☐ luminoase.

2.

răscruce	cruce	stea	comună
troiţă	întretăiere	sat	astru

S

So-rin
Ste-lu-ţa

So-ro-ca
Nis-tru

soa-re
scut

stea

steluţă

înstelat

Cetatea Sorocii

Soarele se uita somnoros în Nistru. Cetatea Sorocii era la locul ei. Sorin urmărea înserarea cu sora sa, Steluţa.

— Uite, Sorine! Un cocostîrc!

— E ca un scut al cetăţii, surioară!

Soarele măreţ s-a culcat. Nistrul susura lin.

1. Soarele se uita somnoros în ☐ Răut. ☐ Nistru.

2. ● tare ca
● iute ca

● înalt ca
● muncitor ca

Ss Ss

Soroca

Şş

şa-se
şo-ri-cei

caş
ca-şul

şti-e
şu-ie-ră

ş	o	a	r	e	c	e
o	s	c	o	c	o	ş
i	m	a	ş	i	n	a
m	o	ş	i	r	a	s
u	ş	a	e	e	c	e
m	o	r	i	ş	c	ă
n	r	t	m	e	s	n

Şoricică cel isteţ

Şoricioaica a şuierat scurt. Cei şase şoricei s-au uitat şocaţi la ea.

— Care e inamicul numărul unu al neamului şoricesc?

— Motanul, şuşotiră şoriceii.

— Lenea, rosti Şoricică.

— Cîte ştie micuţul meu! Caşul acesta e al tău, Şoricică!

ş ş
şoricel

1. Şoricică era ☐ isteţ. / ☐ leneş. ☐ / ☐ a şuierat scurt.

2. 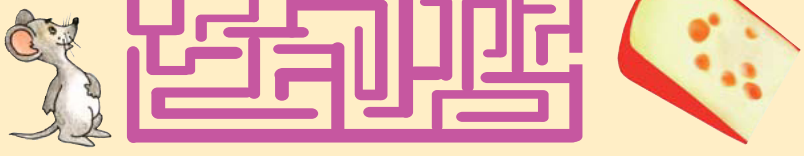

Crăciunul

În cer răsare steaua,
Aşterne Cel de Sus
Lăicere moi ca neaua
La ieslea lui Iisus.

Şi Moş Crăciun răsare
În seara cu mister.
Se miră mic şi mare
Şi cîntă: „Lerui-Ler…“

Steaua sus răsare
Ca o taină mare…

1. Ieri era un cer cu nori .

   Îi cer lui Moş Crăciun o şi un .

2. 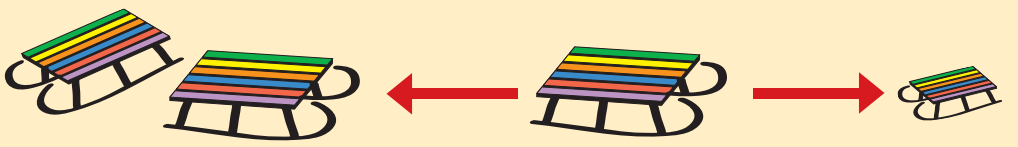

   ……. sanie …….

d

din-te
den-tist

co-dru
co-dri

dul-ciuri
cru-di-tăţi

La dentist

Martinel are dinţii cariaţi. Luni mama l-a adus la clinica din codru. Ursuleţul tremura la uşa dentistului.

Moş Martin îi trată dinţii şi îl îndrumă:

— Să nu mănînci multe dulciuri, Martinel!

— Am înţeles, domnule doctor.

— Şi nu uita să consumi cît mai multe cruditătţi!

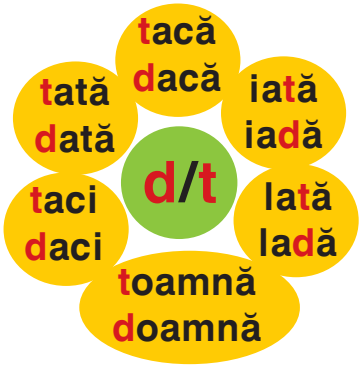

1. Unde are loc acţiunea?

☐ în codru ☐ în luncă

Cînd are loc acţiunea?

☐ duminică ☐ luni

2. 1 3 2 4

Ur le su ţul

te es

la

tist den .

D

doi-nă
dul-ce

du-mi-nici
du-ioa-se

Doi-ni-ţa
Do-ru-ţu

Un colț de rai

Duminică, Doruțu și Doinița admirau natura.

–Ce minunat e acest colțișor de rai, Doruțu! Aș desena mereu lanurile țării mele!

– Iar eu aș cînta doinele noastre. Ele sînt dulci și duioase ca niște duminici.

1.

Da-	Do-	Di-	Doi-	Dă-
-nuţ	-ru	-nu	-na	-rin	-ruţ

2. Cine admira natura?

- ☐ Doruţu
- ☐ Daniela
- ☐ Doiniţa

D D
Doruțu

h

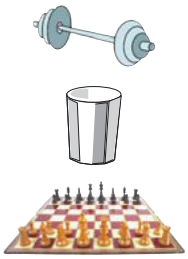

har-nic
ho-tă-rît

Mi-hu
Mi-hai

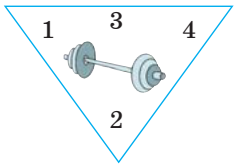

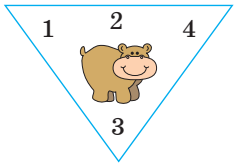

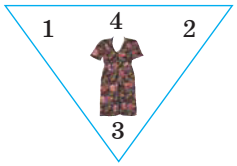

Mihăiţă

Cînd era mic, lumea îl numea: Mihu, Mihăieş, Mihălaş sau Mihăiţă.

— Mihu e leit tata! surîdea sora.

— Mihăiţă e mic, dar harnic! îl lăuda mama.

— Mihălaş al meu o să iasă om mare! rostea hotărît tata.

Încetul cu încetul, Mihu a crescut mare, harnic şi cuminte. Acum toţi îl numesc Mihai. Doar mama îl mai alintă Mihăiţă.

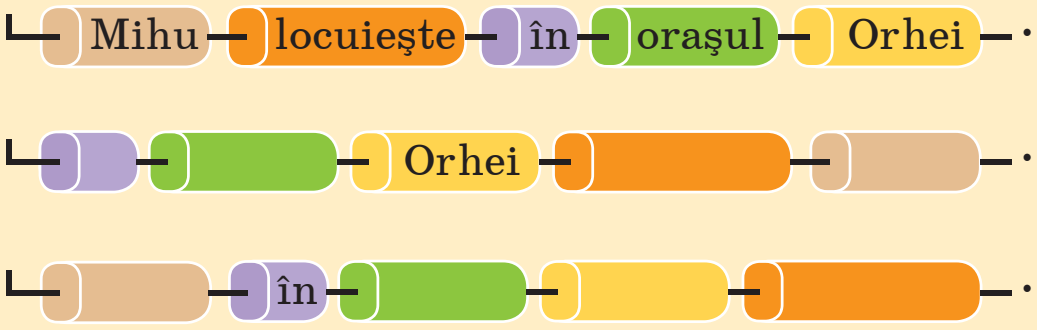

H

Ho-ri-a
Ha-ri-ton

ho-tă-rî
în-hă-ţa

ha-mac
ho-ţo-man

Norul hoţoman

Era o duminică însorită. Horia se dădea huţa în hamac. Hariton citea o carte.

Deodată, cerul s-a întunecat. Un nor hoţoman a înhăţat soarele şi l-a ascuns.

Horia şi Hariton au hotărît să cînte:

„Ieşi, soare, ieşi, Luci, soare, luci,
Că îţi dau cireşi, Că îţi dau şi nuci“.

Norul dădu drumul soarelui şi o luă la sănătoasa.

1. harnici — din — Oamenii — Horeşti — sînt

2.

hamac	—	mac	halat	—	. . .
hotel	—	. . .	hotare	—	. . .
haiduc	—	. . .	hain	—	. . .

p

pîr-ti-e
pri-e-ten

poar-tă
lo-pa-tă

Lu-pu
Ci-pri-an

p p
pîrtie

Un prieten credincios

Cerul cernea din înălţimi mii de steluţe. Tata croia o pîrtie spre poartă.

Ciprian luă iute o lopăţică. Începu şi el să arunce neaua în părţi.

— Intră în casă, puiule! Ai să răceşti!

— Nu pot, tăticule. Această pîrtie e pentru Lupu. El e un prieten credincios.

Cîinele dădea din coadă mulţumit.

1. Unde are loc acţiunea?

☐ în casă ☐ în curte ☐ în stradă

Cînd are loc acţiunea?

☐ toamna ☐ iarna

2. prieteni – are – Cine – sărac. – e – nu

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

P

Pă-ca-lă
Pă-că-li-na

Pă-că-li-ţa
Pă-că-lici

pă-că-leni
Pă-că-leşti

Neamul lui Păcală

Ştiţi cine era Păcală?
Un amic de-al lui Tîndală.
Ştiţi că şi soţia sa
Păcălina se numea?
Iar scumpa lor copiliţă
Era mica Păcăliţa,
Şi năstruşnicul lor pici
Era micul Păcălici.
Isteţii lor consăteni
Erau numiţi păcăleni.
Căci aceşti oameni „oneşti“
S-au născut în Păcăleşti.
Păcală, cît a trăit,
Multă lume-a păcălit!

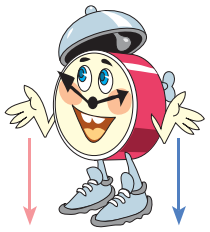

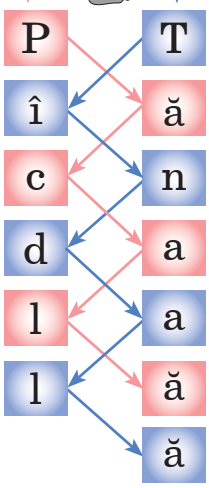

1.

amic	puşti
pici	rudă
onest	prieten
neam	cinstit

3.

amic	prost
mică	moarte
naştere	duşman
isteţ	mare

2. – este – – Păcăleşti – – Satul – – pitoresc. –

		1	

b

o-bi-cei
stră-bun

um-blă
îm-part

Sa-bi-na

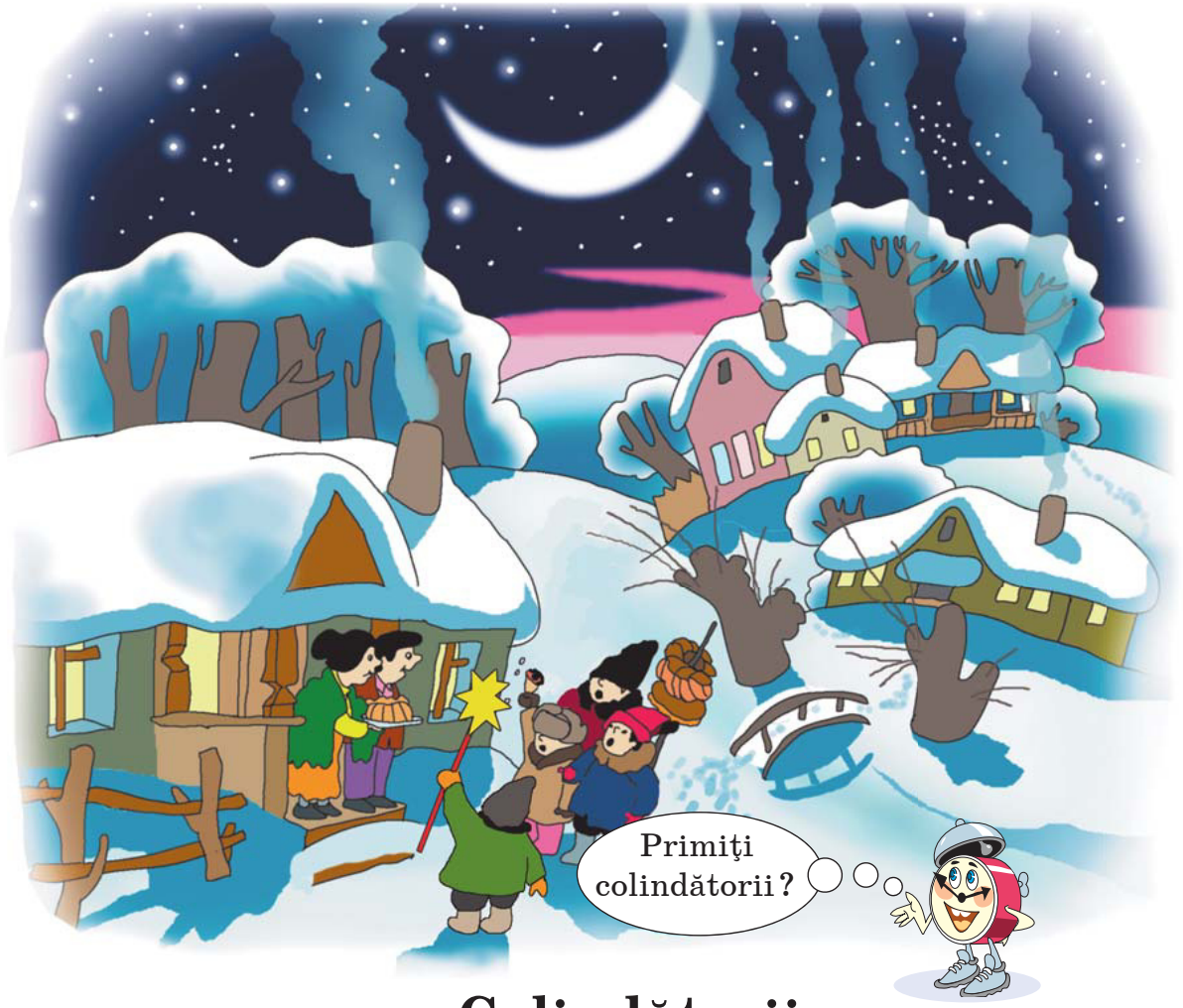

Colindătorii

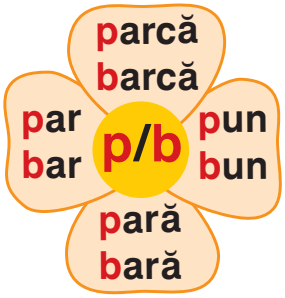

Neaua s-a lăsat peste sat.

— Au sosit colindătorii! se bucură Sabina.

— Să-i ascultăm, spune tata.

„Noi umblăm din casă-n casă
La acei care ne lasă,
Noi umblăm şi colindăm,
Pe Iisus îl lăudăm.“

— Sînteţi de laudă, băieţi! Să păstraţi obiceiul străbun! Treceţi şi la anul pe la noi!

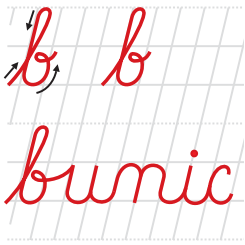

1.

sîmbure — umbrelă — combină — timbru

2. Sabina ascultă cu bucurie
- ☐ urătorii.
- ☐ colindătorii.
- ☐ cîntăreţii.

B

bu-ni-ca
bu-ni-cul

bom-boa-nă
bu-cu-ri-e

Bu-cur
Bu-cu-rel

Bucurel

Cînd îl ceartă bunicul, Bucur se duce la bunica. O ia cu binişorul:

— Bunicuţo, mă doare un dinte. De bomboane trece mai repede...

Bunica îl sărută şi îi propune:

— Hai mai bine să împodobim Pomul de Crăciun, Bucurel!

Peste puţin timp, un moş cu plete albe bătu la uşă.

Continuă oral povestirea.

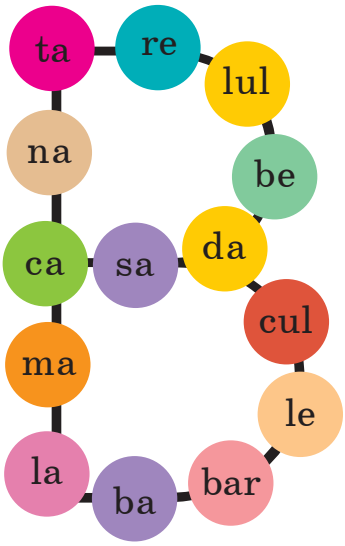

1. 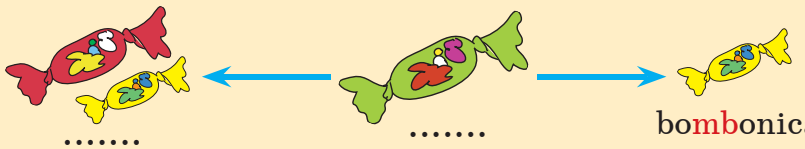

2. 2 1
bu Bar → bra îm că → ţa ni blă.

3. Bucură-te cum s-a bucurat Bucuroaia de bucuria lui Bucurel de la Bucureşti.

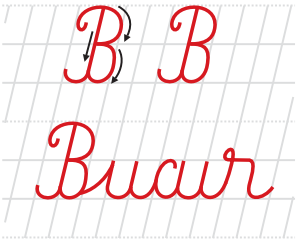

V

vî-nat
vî-nă-tor
ve-ve-ri-ţă
ve-se-lă
po-va-ră
dum-bra-vă

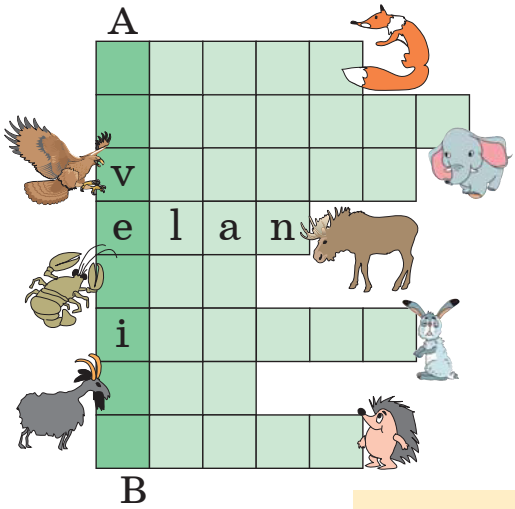

Micul vînător

O veveriţă veselă sărea iute din ram în ram. Avea blăniţa de culoarea morcovului.

Deodată, un vreasc trosni sub o povară. Era Săndel, un vînător de o palmă.

— Hei, veveriţo! se răsti el. Sînt un vînător iscusit. Am o „puşcă de luat vederi“.

— Lasă vînatul, Săndel. Dumbrava e ocrotită de stat. Te invit să ronţăim alune împreună!

1. Blăniţa veveriţei era ca □ . □ .

2. Mica veveriţă este veselă şi sprintenă.
Mama lui Sandu a cumpărat veselă nouă.

V

Vi-e-na
E-mi-nes-cu

Eminescu la Viena

Mihai Eminescu este poetul nostru naţional. El s-a născut la Botoşani, dar a copilărit la Ipoteşti.

În tinereţe a învăţat la Viena. Acolo s-a împrietenit cu scriitorul Ioan Slavici şi cu poeta Veronica Micle. În timpul liber, ei plecau la teatru, la bibliotecă, la plimbare.

Deseori, prietenii îl îndemnau să recite versuri. Eminescu rostea cu duioşie: „Unde eşti, copilărie?...“

Ioan Slavici

Veronica Micle

1. La Viena, poetul cunoscu pe
   - ☐ Veronica Micle.
   - ☐ Ioan Slavici.
   - ☐ Ion Creangă.

2. Unde a studiat Mihai Eminescu în tinereţe?
   ☐ la Ipoteşti; ☐ la Botoşani; ☐ la Viena.

EVALUARE

1. **Citeşte textul.**

La săniuş

La săniuş e veselie mare. Săniuţele pornesc la vale.
— Cine e primul? întreabă Paula.
— Dorin, îi răspunde prietena.
— Este de neîntrecut! spune Vlăduţ.
Copiii sînt bucuroşi.

2. Copiii sînt la ☐ patinoar. ☐ săniuş. | Prima este sania ☐ lui Dorin. ☐ Paulei.

3.

ultimul	mare	veselie	vale
tristeţe	deal	primul	mic

4.

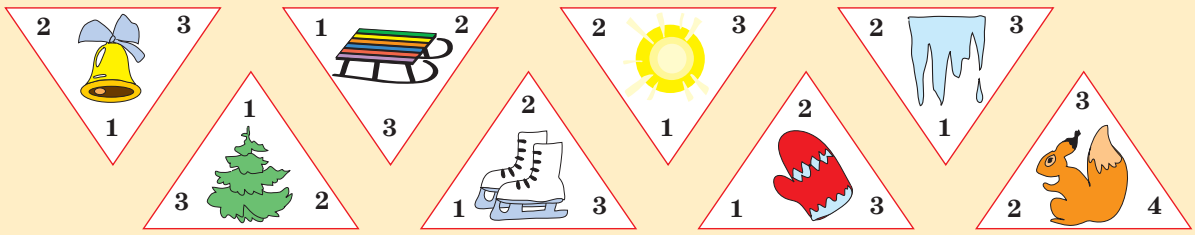

5. – de – – pămîntul. – – plapumă – – acoperă – – nea – – O –

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

6. ! ? . — Cîţi ani ai, brăduţule ☐

8.

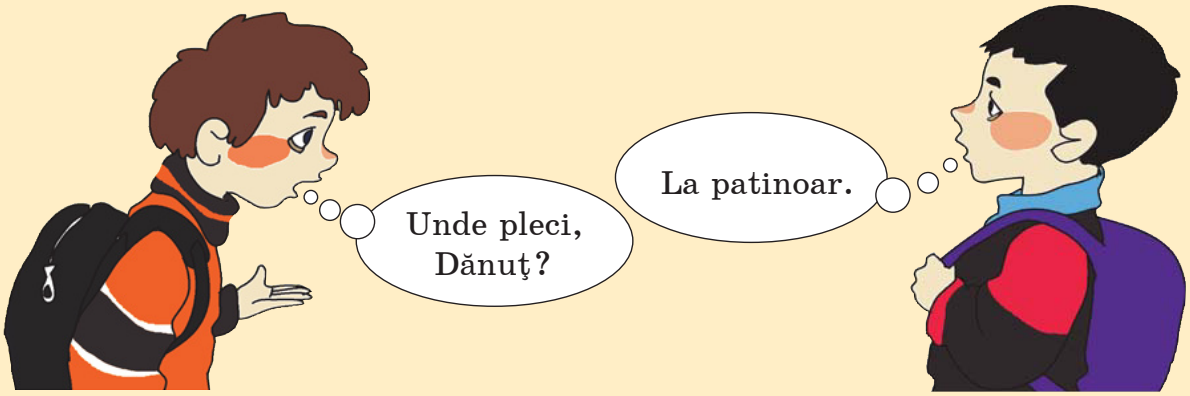

7. **Alcătuieşte oral un text.**

g

Povestea gîştelor

gîn-sac
gîş-te

Un gînsac avea nişte papuci roşii. Odată, trecînd peste un pod, îi scăpă în gîrlă.

— Vai! Am rămas desculţ! se tînguia sărmanul gînsac.

gî-gî-ia
gî-gî-ie

Tot neamul gîştelor s-a grăbit să caute papucii, dar nu i-a găsit.

gra-bă
gră-bit

Şi acum, dacă treci pe lîngă un cîrd de gîşte, ele gîgîie supărate.

1.

stol	oi
cireadă	cocori
turmă	lupi
cîrd	albine
haită	vaci
roi	gîşte

2.

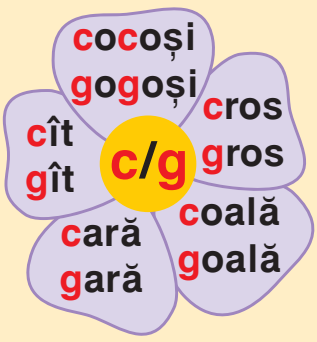

3. Lîngă un gard, gînsacul şi gîsca gîgîie îngîndurați: „Ga–ga–ga! Ga–ga–ga!“.

G

Gru-ia
Gre-ta
Gri-go-raş

glas
gla-suri

hotărît

puternic

bucuros

voinic

Gruia cel voinic

Glasurile copiilor au amuţit. Spectacolul a început.

Greta şi Grigoraş au uitat de toate. Ei urmăresc lupta dintre Gruia şi dragon.

Deodată, voinicul a lovit cu putere şi a răpus monstrul.

— Gata, e învins! se bucură Grigoraş.

— Gruia e mai puternic! spune Greta mulţumită.

Spectatorii aplaudă stînd în picioare.

1. **Momentele textului:**

- Lupta cu dragonul
- Bucuria spectatorilor
- 1 Începutul spectacolului

2.

ge

re-ge
le-gen-dă

nin-ge
strîn-ge

mer-gea
plîn-gea

Legenda bradului

Plîngea un brăduţ în inima codrului. Tocmai mergea pe acolo Creatorul Lumii.

— Ce suspini, brăduţule?

— Doamne, pînă mai ieri creşteam şi eu printre pomi. Dar ei rîdeau de conurile mele. Mi se strîngea inima de durere. M-am retras în acest desiş.

— Nu mai plînge, brăduţule! Aşteaptă să dea gerurile.

A sosit iarna. Toţi copacii erau goi. Numai bradul rămase în haina sa verde ca o mantie de rege.

brad / codru ~ gutui / ...

alun / alună ~ ... / con

ge ge
legendă

1.

Plîngea un brăduţ în inima codrului.

plîngea

plîngea

2.

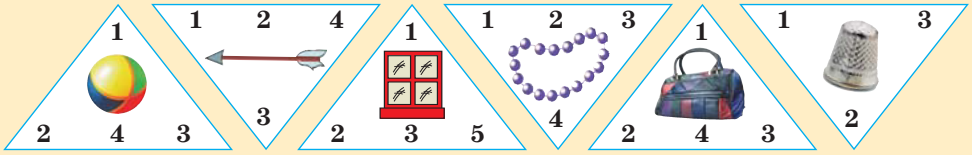

Ge

Ge-ta
Geor-gel

ge-me
ge-ne

geam
gea-muri

Moş Ger

E o iarnă cumplită. Copacii gem speriaţi de mînia crivăţului.

Georgel întreabă:

— Mergem la săniuş, Geta?

— Să se mai potolească Moş Ger.

— Cine este acest moş?

— E un bătrîn cu barbă deasă, gene albe şi plete ninse. Iarna, el coboară ca o săgeată din munţii cărunţi. Agaţă de streşini ţurţuri de sticlă. Pune poduri de cleştar peste rîuri. Nu e meşter mai iscusit ca Moş Ger!

geruleţ

geros

ger

1.

iarnă	cumplită	munţi	.....
barbă	.....	gene	.....
plete	.....	meşter	.....

2.

gem. | copt | a | Geta | cu | cornuri

1

Ge Ge
Georgel

f

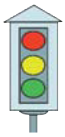

foc
fla-că-ră
ful-gu-ieş-te
sfă-tu-ieş-te

Uf
Ciuf

Uf şi Ciuf

Afară viscoleşte. Uf şi Ciuf, doi pitici drăgălaşi, ocrotesc focul din vatră.

— Ce mai fulguieşte! face Uf.

— Mai răscoleşte focul, să nu adoarmă! îl sfătuieşte Ciuf.

— Uite ce scîntei mari! se miră Uf.

— Să le rugăm să sperie viscolul!

Un roi de scîntei iese prin coş.

Viscolul s-a potolit. În vatră focul mai arde.

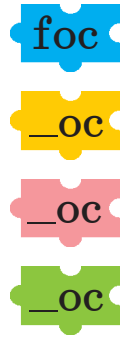

1. În vatră, focul **adoarme**.
Ştefănel **adoarme** fericit.

2.

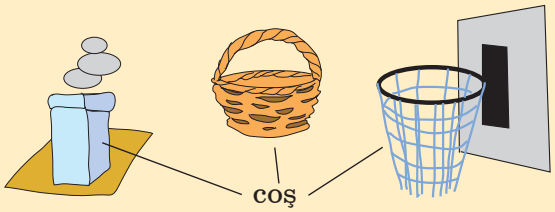

3.

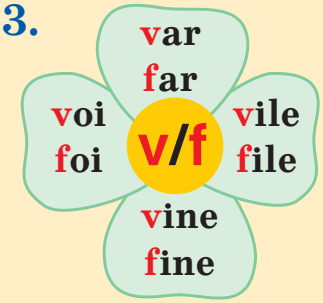

F

fri-că
fia-re

su-fe-ră
în-frun-tă

Făt-Frumos
Vifor-Rău

Făt-Frumos

Făt-Frumos are puteri miraculoase. El stăpîneşte focul. Potoleşte fiarele şi îi fericeşte pe cei care suferă. Fără frică iese în faţa duşmanului. Ca un fulger, înfruntă Viforul-Rău.

Cînd oboseşte, îi sînt de folos prietenii: soarele şi luna, apa vie, fîntîna poveştilor, calul înaripat, firul de iarbă, fluierul fermecat.

Faptele lui sînt frumoase. Frumos îi este şi sufletul.

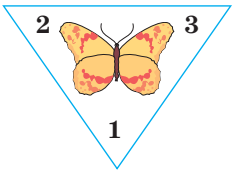

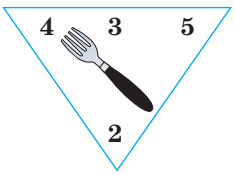

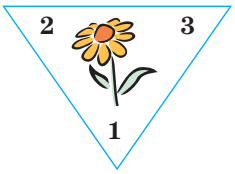

1. – Făt-Frumos. – al – e – Fluierul – lui –

☐ ☐ ☐ 1 ☐

2.

duşman	moartă	iese	urîte
vie	prieten	bun	intră
iubire	ură	frumoase	rău

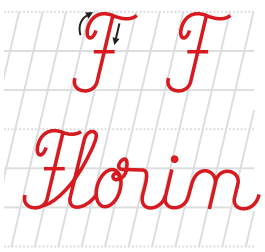

j

de-jun
ste-jar

Bu-jor
Bu-jo-rel

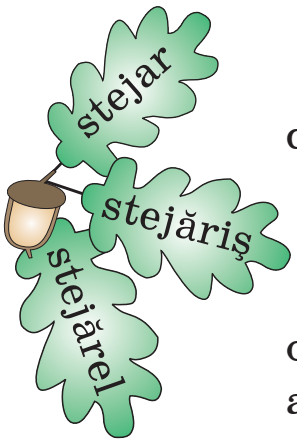

Stejarul lui Ştefan-Vodă

Bujorel e la bunici, în satul Cobîlnea. După micul dejun, a plecat cu bunicul la vie.

În apropierea satului, băiatul vede un stejar secular.

— Bunicule, acesta e stejarul lui Ştefan-Vodă?

— Da, Bujorel. Cu vreo cinci sute de ani în urmă, oastea Moldovei s-a luptat aprig cu tătarii. La umbra acestui stejar se odihneau oştenii domnitorului.

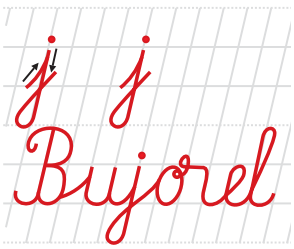

1.

stejar	—	stejari
bujor	—	. . .
băiat	—	. . .
umbră	—	. . .
oştean	—	. . .

2.

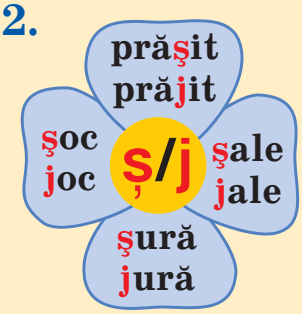

J

Je-ni-că
Ja-ne-ta

joa-că
ju-că-ri-e

bu-jori
o-braji

La joacă

Jenică a îmbrăcat cojocelul şi a ieşit la joacă. Jujucă s-a luat din urma lui.

Copiii se jucau cu bulgări de nea. Obrajii lor erau rumeni ca bujorii.

— Hai să facem un omuleţ! a propus Jenică.

În scurtă vreme, omuleţul era gata.

— Vai! El tremură de frig! a strigat Janeta. Îi aduc imediat mănuşi, căciulă şi fular.

joc

jucărie

jucător

1.

- uşor ca
- rumen ca

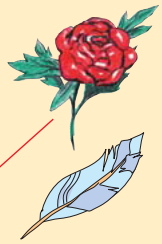

- jucăuş ca
- deasă ca

2. căţel — un — e — Jujucă — jucăuş.

☐	☐	☐	1	☐

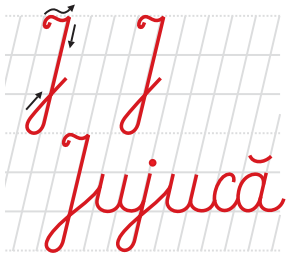

gi

re-gi-nă
pa-gi-nă

gin-ga-şă
ar-gin-tii

Vir-gi-ni-a
Regina Fulgilor

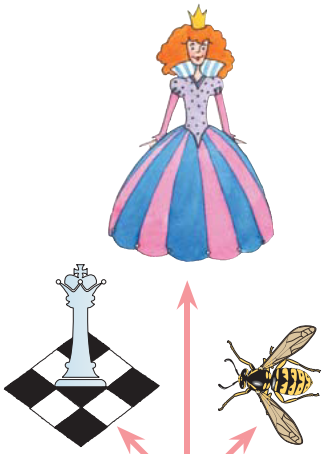

regină

Visul Virginiei

După ce a ascultat povestea de seară, Virginia a adormit. În vis, dintre paginile cărţii cu basme, a apărut Regina Fulgilor. Ea era gingaşă. Avea gene lungi. Purta straie argintii.

— Ai nişte bijuterii atît de frumoase! se minună fetiţa.

Regina i-a dăruit Virginiei un colier sclipitor. Apoi a dispărut în negura nopţii.

gi gi
pagină

1.

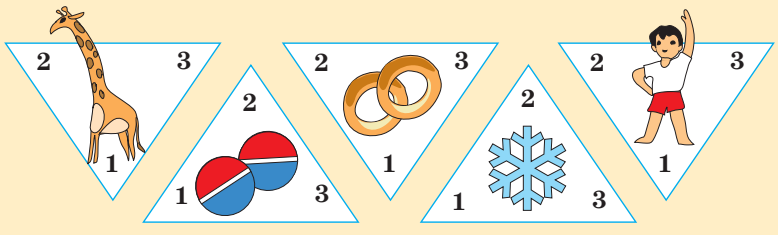

2.

gene	*lungi*	colier	.....
straie	.....	bijuterii	.....

Gi

Gi-cu
Gi-na

min-ge
mingi

plîn-ge
plîngi

Fapta lui Gicu

O fetiţă cu părul şaten plîngea pe malul unui lac. S-a apropiat Gicu.

— Ce s-a întîmplat, Gina? a întrebat el. De ce plîngi?

— Am scăpat mingea în apă, i-a răspuns ea printre lacrimi.

— Nu plînge! Te ajut eu! a încercat Gicu să o liniştească.

În cîteva clipe, băiatul a scos mingea.

— Îţi mulţumesc, Gicu. Eşti un prieten adevărat.

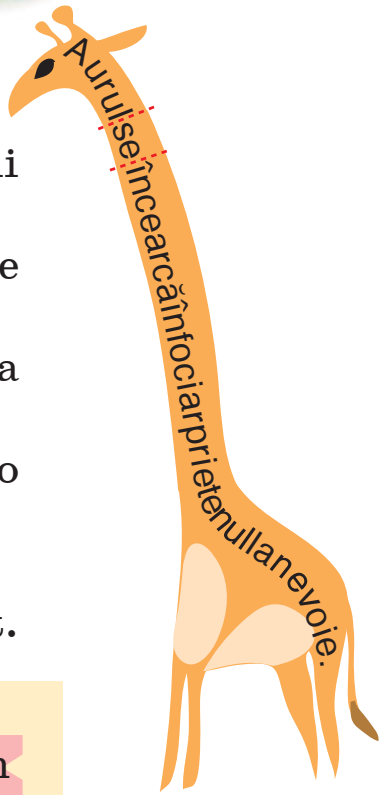

1. este
- ☐ a Ginei.
- ☐ a lui Gicu.

2. **Părul** Ginei este şaten.

Părul din livadă a înflorit.

3.

ar	giun
ma	gii
co	gint
gin	legi

Z

bar-ză
ber-ze

zi-se
spu-se

zgo-mo-tos
gă-lă-gi-os

Berzele

Cezara ieşi în curte.

— Bunicule, au sosit berzele! zise ea bucuroasă.

— Aceste păsări, Cezara, sînt fidele locului unde îşi fac cuibul.

Berzele păşeau agale pe picioarele lungi. Ele clămpăneau zgomotos din cioc. Aşa îi salutau pe stăpînii casei.

După ce au refăcut cuibul, berzele s-au ridicat în zbor. Ele pluteau lin pe cerul limpede.

1. Berzele plutesc lin pe cerul **limpede**.

Apa de izvor este **limpede** şi rece.

2. bucurie / bucuros ~ … / zgomotos

3.

4. Barza văzu varza,
Varza nu văzu barza.

Ž ž
Cezara

Z

Za-ha-ri-a
Zam-fir
Zî-nel

zmeu
văz-duh

năz-dră-van
zbur-dal-nic

Zmeul năzdrăvan

Zaharia a făcut un zmeu din hîrtie colorată. I-a pus şi coadă din panglici verzi. Arăta grozav. Apoi i-a invitat pe Zînel şi Zamfir ca să înalţe zmeul împreună.

— Locul cel mai potrivit e imaşul de lîngă sat, zise Zînel.

— Ai dreptate, căzu de acord Zamfir.

Vîntul zburdalnic smulse jucăria din mîinile lui Zaharia. Zmeul năzdrăvan plana uşor în văzduh.

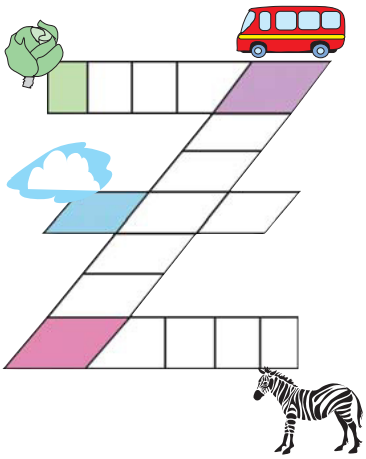

1. Răzvan a cumpărat un **zmeu** colorat.

Făt-Frumos a răpus un **zmeu** fioros.

2.

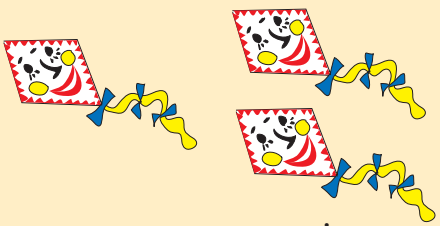

zmeu zmeie

zmeu zmei

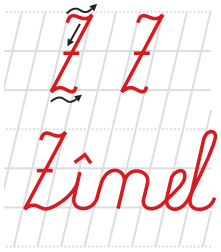

che

pe-re-che
or-ches-tră

bu-chet
bu-che-ţel

Orchestra din pădure

E dimineaţă. Liniştea codrului a fost întreruptă de un piţigoi:

— Am o veste bună! Azi, orchestra din pădure ne prezintă un concert. Vă chem pe mic şi mare la serbare!

Orchestra a fost întîmpinată cu aplauze. Graurul îi zicea din cimpoi. Mierla cînta la vioară în pereche cu greieraşul. Ciocîrlia interpreta o dulce melodie.

— Ştiu cui să dăruiesc buchetul de flori! a spus ariciul.

Dar voi ştiţi, copii?

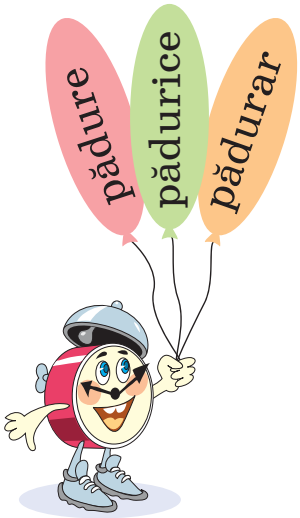

che che
pereche

1. Mierla cînta în pereche cu ☐ . ☐ .

2. Ciocîrlia interpreta o **dulce** melodie.
   Costache îi dă Anei un măr **dulce**.

Che

che-ie
che-i-ţă

che-mat
pe-re-che

Cheiţa fermecată

Era odată o fată de împărat frumoasă fără de pereche. Ea a găsit un sipeţel de aur. Ursitoarele au spus că acel care îl va descuia, o va lua de mireasă.

Într-o seară, la poarta palatului a bătut un străin.

— Cheiţa ce o am e fermecată! a spus el.

— Chemaţi străinul imediat! a poruncit împăratul.

Voinicul a descuiat sipeţelul. În el se afla un inel cu pietre scumpe.

Tînărul a pus inelul pe degetul prinţesei. Fata a zîmbit fericită.

1. **Momentele textului:**

- Sosirea străinului la palat
- 1 Găsirea sipeţelului
- Bucuria prinţesei
- Descoperirea inelului

2. **cheie**

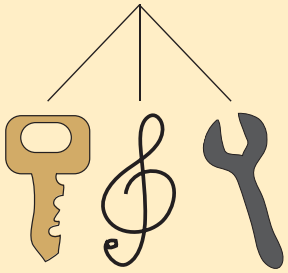

che che
che che

chi

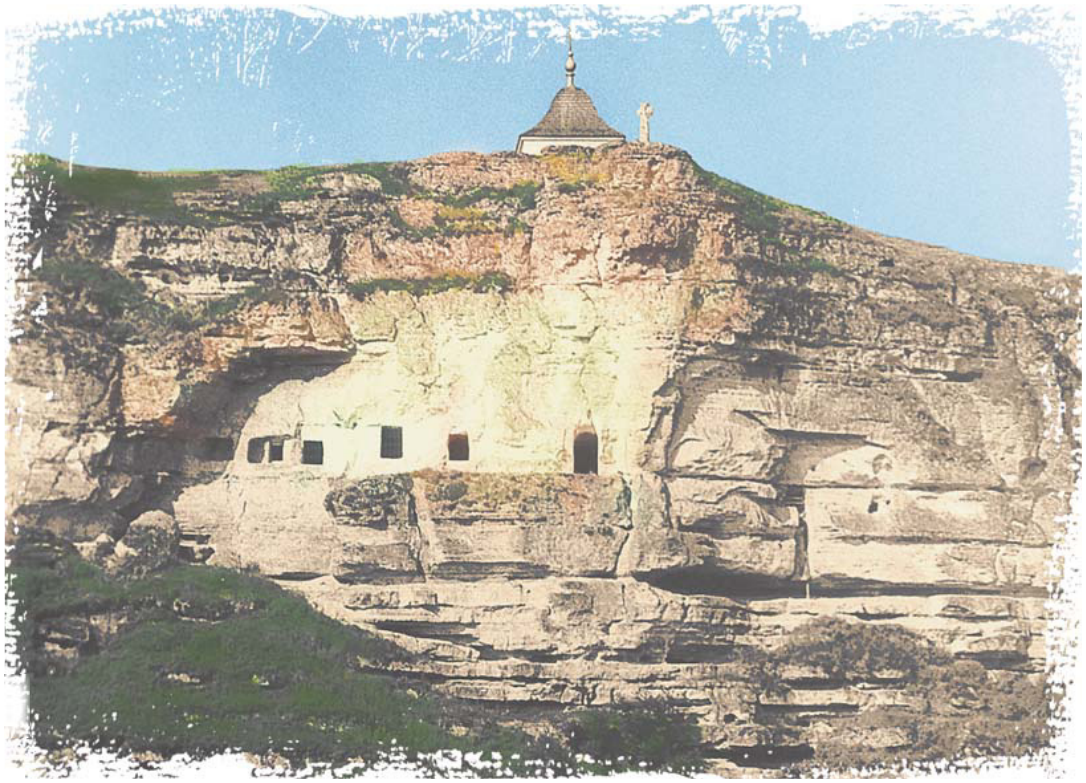

chip
Voi-chi-ţa

vechi
chi-peşi

Orheiul Vechi

Cîndva, Orheiul Vechi a fost o cetate de neînvins. Domnitorul avea acolo oşteni chipeşi şi voinici.

Odată au năvălit duşmanii. Conducătorul cetăţii le vorbi oştenilor:

— Voinicii mei, aici vom sta ca şoimii! Nici moartea nu ne va clinti din loc!

Voichiţa, fata conducătorului, era frumoasă la chip şi la suflet. Ziua ea lupta în rînd cu toţi voinicii. Noaptea se strecura în bisericuţă. Se ruga pentru viaţa oştenilor şi victoria neamului.

chi chi
chip

1. **Momentele textului:**

- Năvălirea duşmanilor
- Ruga pentru victoria neamului
- 1 Cetatea de neînvins

Chi

Chi-ri-ac
chi-ta-ră

chi-ţă-ie
Chiţ-Chiţ

Păţania lui Chiţ-Chiţ

E noapte. Chiriac doarme liniştit.

Chiţ-Chiţ intră în cameră. Chiţăie de foame. Ce să mănînce? Cît ai clipi din ochi, se caţără pe masă. Lîngă chitara lui Chiriac vede un creion. Chiţ-Chiţ se repede la el. Creionul îi zice cu glas prietenos:

— Şoricelule, ştiu că vrei să mă mănînci. Te rog doar să mai aştepţi o clipă. Vreau să vezi şi tu ultimul meu desen.

— Bine! Dar desenează mai repede! Sînt tare flămînd!

● **Continuă povestirea oral.**

1. „cît ai clipi din ochi“ = *foarte repede*

2. liniştit — agitat ultimul — …
prietenos — … repede — …

3. **chitarechinelantichitatenorecreaţiechipa**

Chi Chi
Chiț - Chiț

ghe

ba-ghe-tă
ba-ghe-te

ve-ghe
ve-ghea-ză

An-ghel
An-ghe-li-na

O zi de odihnă

Soarele strălucitor veghează ca ziua să fie frumoasă.

Sub bagheta nevăzută a unui dirijor iscusit, cîntă păsările.

Gelu, Anghel şi Eugen se joacă în curte.

Obosit de atîta zbenguială, Motănache s-a culcat.

Şi bunica, şi ghemul ei, şi ghergheful Anghelinei — toate se odihnesc duminica.

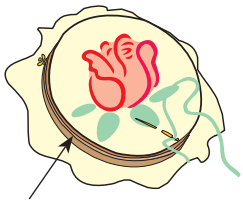

gher-ghef

ghe-me

1. pisică / mamifer ~ privighetoare / …

soare / raze ~ ghem / …

2.

soare	frumoasă
baghetă	strălucitor
dirijor	nevăzută
zi	iscusit

Ghe

Ghe-ra-sim
Gheor-ghe

ghem
ghe-mo-toc

ve-ghea
su-pra-ve-ghea

Ghemotocul

Gheorghe şi Gherasim se întorceau din crîng.

Deodată, ei au zărit un ghemotoc de blăniţă albă.

— Un iepuraş! zise Gheorghe. Are o lăbuţă rănită!

— Să luăm iepuraşul cu noi! Îl vom supraveghea pînă se va face bine.

Acasă, băieţii au făcut pentru el un culcuş călduţ. Îl hrăneau cu morcovi, varză şi frunze de salată.

Iepuraşul a fost numit _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ .

1.

crîng	cocoloş	deodată	observat
rănită	pădurice	culcuş	adăpost
ghemotoc	vătămată	zărit	brusc

2.

locuieşte	satul	Gelu	în	Ghetlova.
		1		

Ghe Ghe
Gheorghe

ghi
Ghi

ghi-o-cel
poj-ghi-ţă

ghi-duşi
ghim-poşi

Ghiocelul

Un ghiocel firav străpunse pojghiţa de zăpadă. Suna din clopoţelul său gingaş de răsunau văile:

— Fraţilor, a sosit primăvara!

Ghimpişor şi Ghimpici sînt doi arici ghiduşi. Ei au ieşit somnoroşi din culcuşul lor.

— Nu te grăbi, ghiocelule! au strigat aricii. Ar putea să te înghită Moş Crivăţ!

— Nu vă temeţi, ghimpoşilor! Soarele darnic a rugat să vestesc sosirea primăverii.

Întreaga natură s-a trezit la viaţă.

ghi Ghi
ghiocel

1. **Momentele textului:**

Sfatul aricilor

1 Apariţia ghiocelului

Învierea naturii

2.

ghiocel	**firav**
clopoţel	.....
arici	.....
soare	.....

ghi-ci-toa-re
ghi-ci-tori

ghioz-dan
ghioz-da-ne

Ghicitoare

Ghicitoarea-i din bunici –
Cine-o ştie-i bun de ghici.
Dimineaţa din cocioabă
Iese moşul şi întreabă:
– Ciugur, mugur, mugurei
Merg pe drum înşirăţei
Cu ghiozdane în spinare.
Cine ştie: cine-s oare?

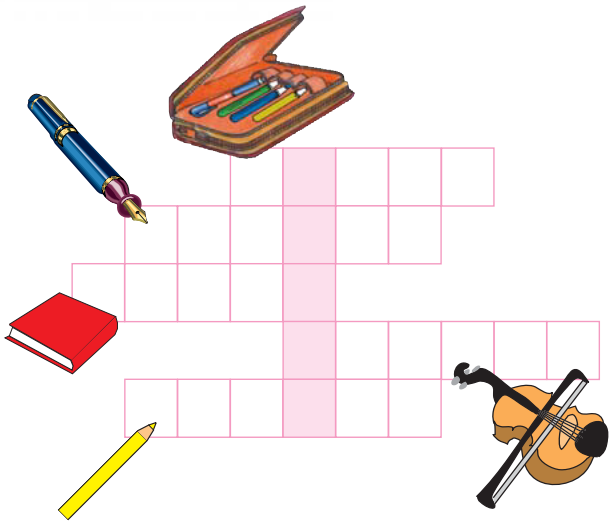

Glumă

1. .!? — Care cuvinte sînt rostite cel mai des de elevi ☐
— Nu ştiu, doamnă învăţătoare ☐
— Ai dreptate, Ştrengărel ☐

2. **Ghici!**

Covor negru pe perete
Are cretă şi burete.
(.....)

Linioare, pătrăţele
În coperte subţirele.
(.....)

X

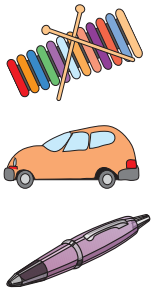

ta-xi-me-tru
ta-xi-me-trist

Ma-xim
A-le-xan-dru

cla-xon
cla-xo-nă

Graba strică treaba

Alexandru se grăbea la un meci de box.

— Mamă, plec! Mă aşteaptă Maxim, spuse Alexandru.

Cei doi prieteni au încercat să traverseze strada într-un loc interzis. Un taximetru se apropia în plină viteză. Taximetristul claxonă şi frînă brusc:

— Copii, strada se traversează la semafor sau pe zebră! îi mustră el.

Alexandru şi Maxim au roşit. De ce oare?

1. La Grădina Zoologică am văzut o **zebră**.

Copiii au traversat strada pe **zebră**.

2. Ochiul galben cînd se-arată,
Stă atentă lumea [ ].

Verdele cînd străluceşte,
Toată lumea se [ ].

Deschide ochi roşu de foc,
Toată lumea stă pe [ ].

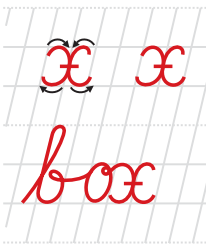

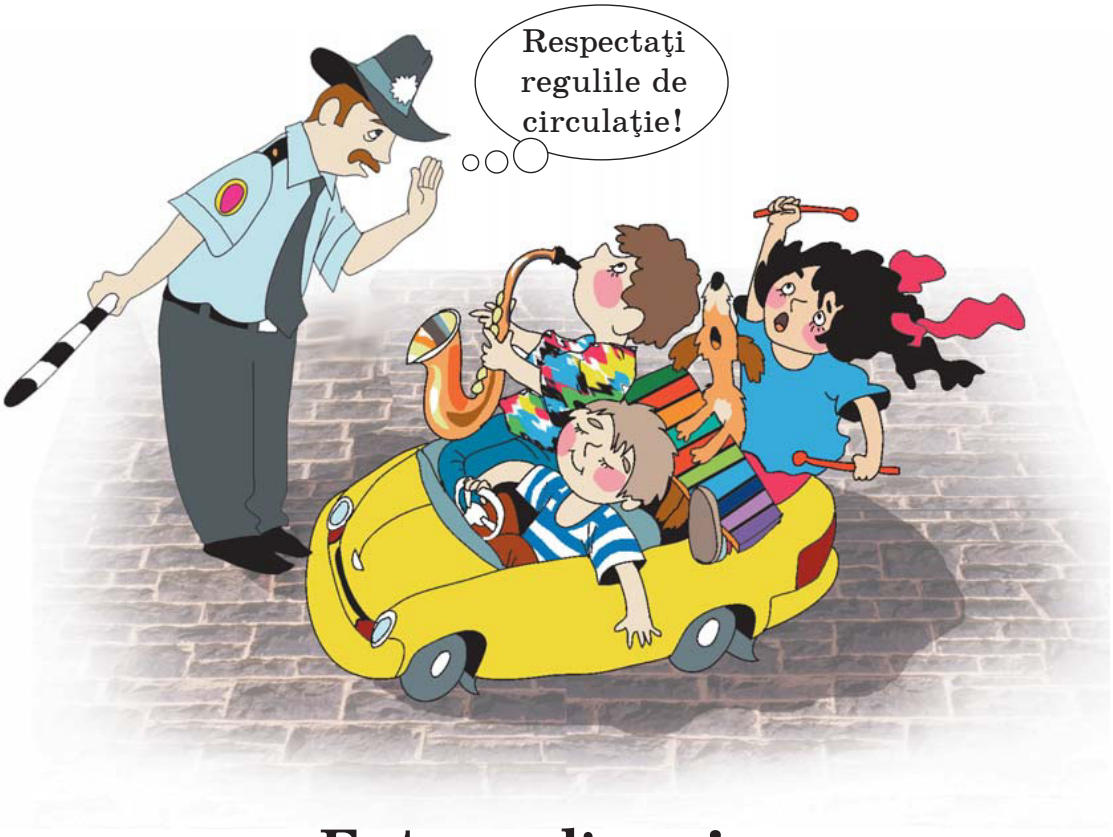

X

Xe-ni-a
Xe-no-fon

xi-lo-fon
sa-xo-fon

e-xi-gent
ex-ce-lent

Extraordinar!

Xenia şi Xenofon
Cîntă azi la unison:
Xenia — la xilofon,
Xenofon — la saxofon.

Rex, căţelul cel dresat,
Cînd se pune pe lătrat,
Sare speriat Anton,
Brusc apasă pe claxon!

Poliţistul exigent
Are fluier excelent.
Muzicanţi ca ei — mai rar;
Cîntă extraordinar!

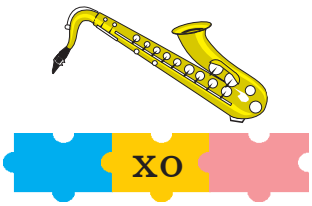

1. Şoferul **sare** speriat şi claxonează.

Alexandra pune **sare** în zeamă.

2.

un	**nişte**	**toate**
xilofon	.....	xilofoanele
saxofon	saxofoane	.....
claxon	.....	claxoanele

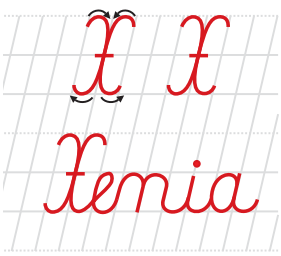

EVALUARE

1. **Citeşte textul.**

O întîmplare în codru

E dimineaţă. În codru e linişte. Părinţii au plecat după mîncare. Puii sînt singuri în cuib. Ghiduşul Cip întreabă speriat de Cirip:

— Cine se aude dintre fragi?

— Aoleu! E Ciripica, surioara noastră!

Alarmaţi, puii îşi cheamă părinţii.

Codrul se umple de ciripitul păsărilor.

2. **Alege varianta potrivită.**

Cînd are loc acţiunea?

- ☐ seara
- ☐ iarna
- ☐ dimineaţa
- ☐ primăvara

Unde are loc acţiunea?

- ☐ la munte
- ☐ în codru
- ☐ la mare
- ☐ în cîmpie

3. **Desparte în silabe cuvintele:**

linişte, ciripit, codru, cuib, surioară, umple

4. **Găseşte însuşiri potrivite.**

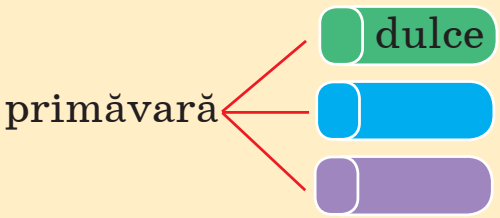

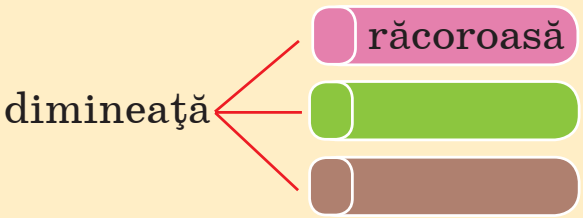

5. **Găseşte cuvintele cu înţeles opus:**

linişte —

întreabă —

dimineaţă —

alarmaţi — 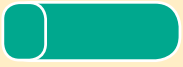

(*răspunde, gălăgie, calmi, seară*)

6.

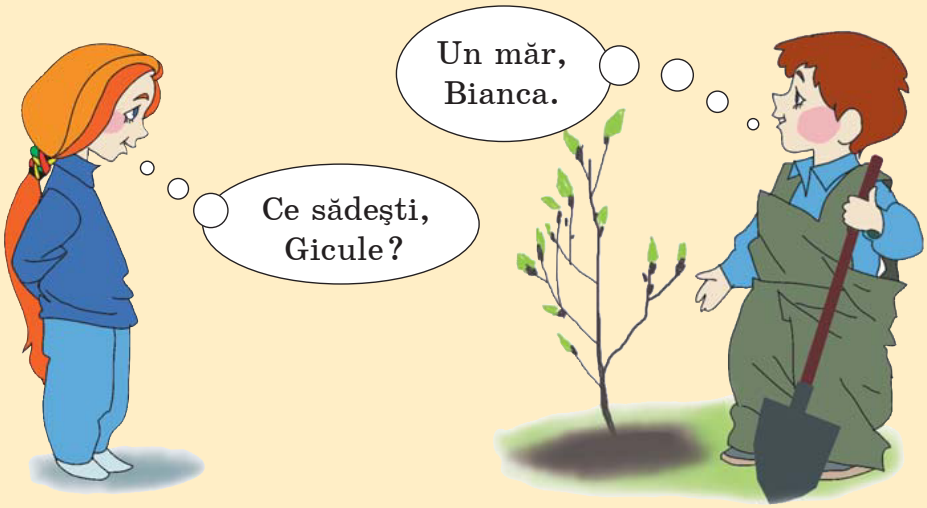

7. **Alcătuieşte oral un text.**

k

ki-lo-me-tru
ki-lo-me-tri

Ni-ki-ta
ko-a-la

Micuţul koala

Elevii privesc planşa de la tablă.

— Vai, ce ursuleţ drăguţ! se miră Nikita.

— Acesta nu e urs! îl contrazice Doina.

— Copii, acesta e un mamifer cu pungă, le explică doamna învăţătoare. El se numeşte koala. Patria sa, Australia, se află la mii de kilometri. Arborele pe care se caţără el se numeşte eucalipt. Frunzele lui sînt hrana preferată a micuţului koala.

1.

drăguţ	copac
a explica	a se uita
arbore	se uimeşte
a privi	simpatic
se miră	a lămuri

2.

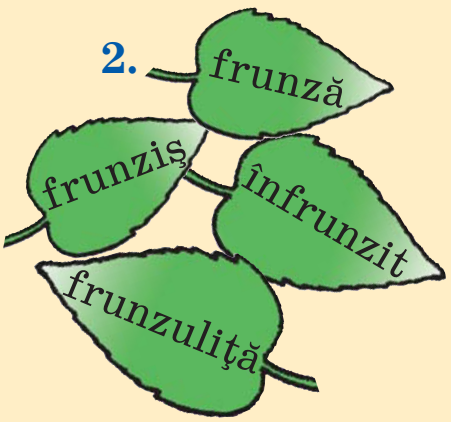

k k
koala

K

Ki-ev
Ka-ri-na

To-ki-o
A-ki-ro

Prietenie

În vacanţă, Liceul „Mihail Kogălniceanu“ a găzduit elevi din mai multe ţări. Copiii s-au împrietenit. Dragoş i-a fotografiat cu aparatul său „Kodak“.

Într-o zi a adus la şcoală fotografiile făcute. Copiii îşi aminteau cu drag de noii prieteni.

— Aceasta e Katia din oraşul Kiev, zise Mirela. Băiatul în cămaşă kaki e Akiro din Tokio.

— Cei doi sînt nemţii Karl şi Karina.

— Dragi elevi, spuse doamna învăţătoare. Vara aceasta şi noi vom pleca în Lituania, la un liceu din oraşul Kaunas.

— Ura-a-a! Să vină cît mai repede vacanţa mare!

1. Momentele textului:

- Vestea îmbucurătoare
- Recunoaşterea prietenilor
- 1 Împrietenirea copiilor

2. Proverb:

Omul se cunoaşte după prieteni.

K K
Katia

yY
qQ
wW

Disneyland

Disneyland e un orăşel minunat. Aici te poţi distra alături de Mickey Mouse, Tom şi Jerry, Yoggi Bear, Woody, Donald Duck şi alte personaje din poveşti.

Albă-ca-Zăpada şi cei şapte pitici te aşteaptă în căsuţa lor. Soldăţeii de plumb te studiază curioşi la lumina licuricilor.

Chip, Dale şi Riquet te invită la o plimbare cu trenuleţul. Dacă doreşti, poţi naviga printre piraţi pe un rîu pînă la Insula Aventurilor.

Vino în lumea copilăriei de vis!

y Y q Q w W Riquet
În Disneyland e minunat!

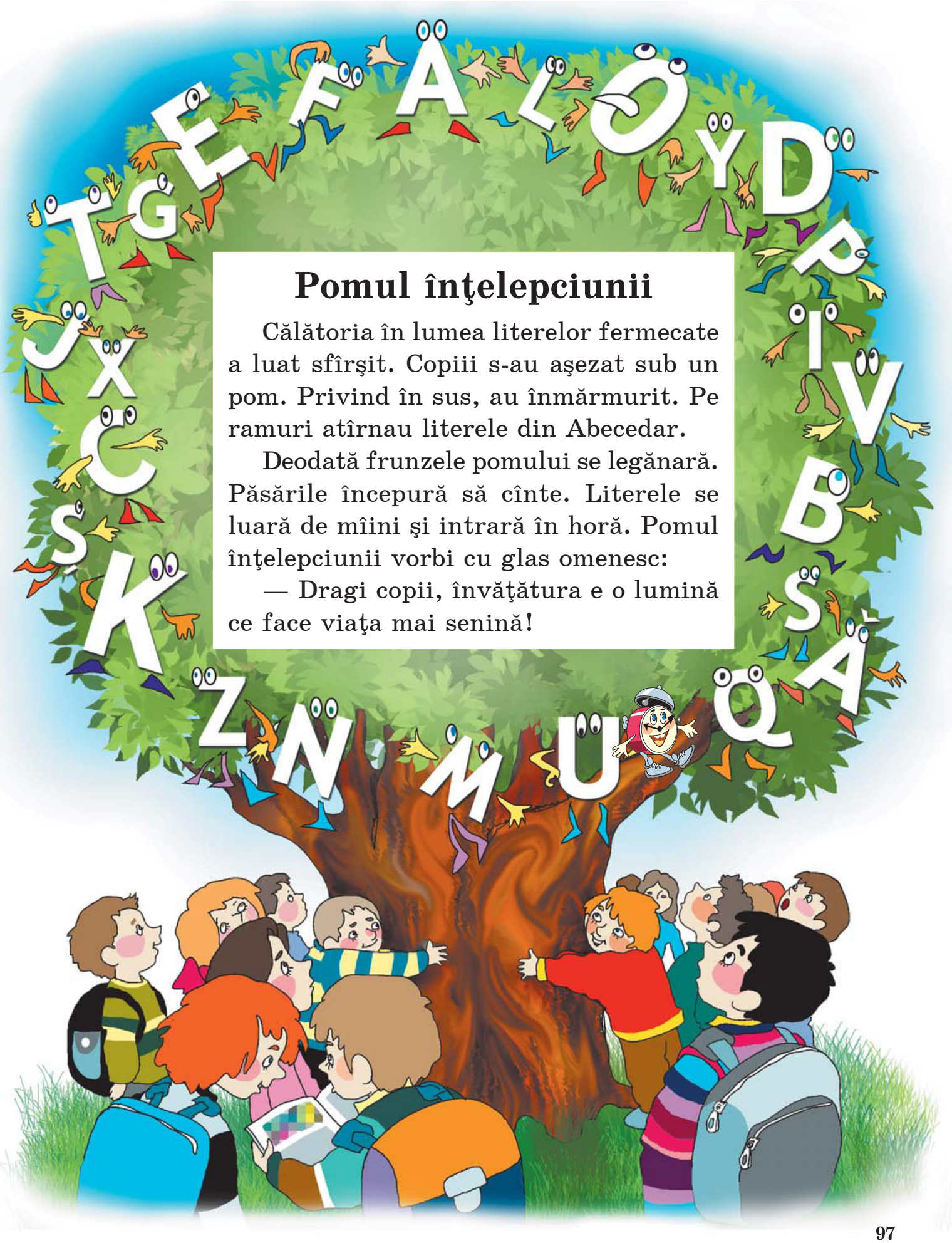

Pomul înţelepciunii

Călătoria în lumea literelor fermecate a luat sfîrşit. Copiii s-au aşezat sub un pom. Privind în sus, au înmărmurit. Pe ramuri atîrnau literele din Abecedar.

Deodată frunzele pomului se legănară. Păsările începură să cînte. Literele se luară de mîini şi intrară în horă. Pomul înţelepciunii vorbi cu glas omenesc:

— Dragi copii, învăţătura e o lumină ce face viaţa mai senină!

Alfabetul

Aa

arici

Ăă

Ââ

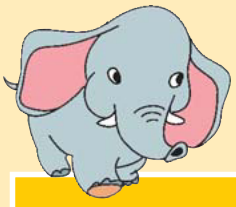

Ee

elefant

Ff

fluture

Gg

gîscă

Jj

jucărie

Kk

kiwi

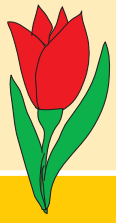

Ll

lalea

Pp

păun

Qq

Rr

rîs

Ţţ

ţambal

Uu

umbrelă

Vv

veveriţă

limbii române

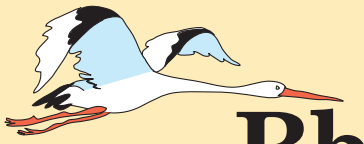

Bb

barză

Cc

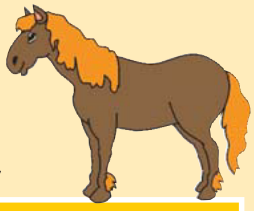

cal

Dd

delfin

Hh

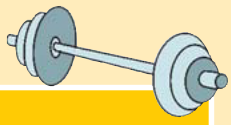

haltere

Ii

inimă

Îî

îngheţată

Mm

măr

Nn

nufăr

Oo

ochelari

Ss

soare

Şş

şoarece

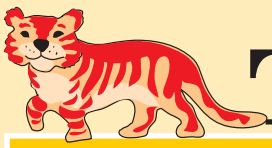

Tt

tigru

Ww

Xx

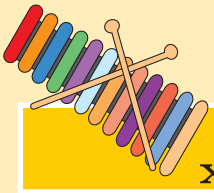

xilofon

Yy

Zz

zebră

Grupurile de litere

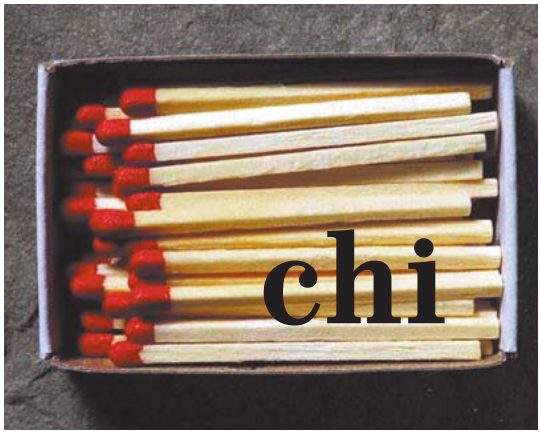

28 februarie, Chișinău

Dragă bunicuță,

În sfîrșit, am învățat și eu alfabetul. Mă bucur nespus de mult. Acum privesc lumea cu alți ochi. Îmi pare mai apropiată, dar și mai plină de taine.

De azi îți voi scrie fără ajutorul celor maturi. Astfel, sper să îți alin singurătatea și bătrînețile.

Abia aștept vacanța mare ca să ne revedem!

Te iubesc și te sărut cu drag.

Al tău nepoțel,

Sandu.

Destinatar:

Expeditor:

Limba noastră

de *Alexe Mateevici*

– fragment –

Limba noastră-i o comoară
În adîncuri înfundată,
Un şirag de piatră rară
Pe moşie revărsată.

Limba noastră-i foc ce arde
Într-un neam ce fără veste
S-a trezit din somn de moarte
Ca viteazul din poveste.

1 **Vocabular:**

moşie — *aici:* pământ strămoşesc, patrie;
piatră rară — piatră preţioasă, scumpă;
revărsat — împrăştiat, risipit, răspîndit.

2 **Uneşte cuvintele cu acelaşi înţeles:**

limbă	avuţie	neam	voinic
comoară	grai	viteaz	popor

3 **Uneşte cuvintele cu înţeles opus:**

moarte	laş	rară	se stinge
viteaz	viaţă	arde	deasă

4 **Reţine sensurile diferite ale cuvîntului limbă.**

- **Limba** noastră e dulce ca mierea.
- **Limba** este organul de simţ al gustului.
- **Limba** mare a ceasului se numeşte minutar.

5 **Găseşte şi alte însuşiri pentru cuvîntul limbă:**

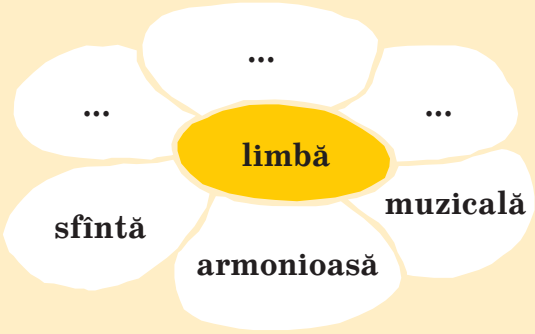

6 **Descoperă proverbul:**

mult – Vorba – aduce. – dulce

7 **Rosteşte repede şi corect:**

Tot am zis şi-am zis şi-oi zice,
Dar de zis eu n-am mai zis.
Zică cel ce vrea să zică,
Iar eu zic că n-am să zic.

Primăvara

după *Spiridon Vangheli*

Viscolea ca în plină iarnă. Casele şi-au tras căciuli albe pe ochi.

Vrăbiile făceau larmă sub streaşină:

— Are baba Dochia obraz sau nu? Cît o să-şi mai scuture cojoacele peste sat?

— Mă duc eu să caut Primăvara! zise un porumbel. Poate s-a rătăcit pe undeva.

Porumbelul a înghiţit un grăunte şi a pornit la drum. Înnopta pe unde putea. Cum se lumina, zbura mai departe.

A patra zi a coborît lîngă un rîu.

— Tu eşti, Primăvară? a întrebat porumbelul.

— Eu.

— Ce faci aici?

— Scot rîul de sub gheaţă. Iarna l-a ţinut sub lacăt.

— Dar unde sînt păsările tale?

— Vin din urmă...

1 **Răspunde la întrebări:**

- De ce erau supărate vrăbiile?
- Cine a pornit în căutarea Primăverii?
- Unde a întîlnit porumbelul Primăvara?

2 **Găseşte cuvintele cu acelaşi înţeles:**

zise	sosesc
larmă	spulberă
viscoleşte	gîlceavă
vin	spuse

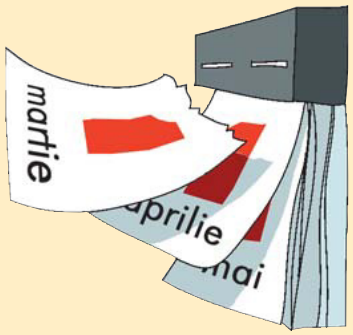

3 **Găseşte explicaţia potrivită:**

„în plină iarnă“	casele s-au acoperit cu zăpadă
„scot rîul de sub gheaţă“	în toiul iernii
„casele şi-au tras căciuli albe pe ochi“	primăvara dezgheaţă rîul

4 **Desparte în silabe cuvintele:**

larmă	porumbel	primăvară
Dochia	grăunte	vrăbiile

5 **Atenţie! Un cuvînt poate avea mai multe înţelesuri.**

La micul dejun, George a mîncat un ochi cu şuncă.

Mama are ochi albaştri ca floarea de nu-mă-uita.

Mingea a nimerit într-un ochi de geam.

Un ochi al maşinii de gătit s-a defectat.

O carte

de *Constantin Dragomir*

O carte aleasă
E ca o casă
Cu multe neamuri,
Păsări pe ramuri.

O carte rară
E o comoară.
Cine-o găseşte,
Se-mbogăţeşte.

O carte este
Ca o poveste,
Cine-o citeşte,
Acela creşte.

Cine-o cinsteşte,
Se-nnemureşte
Cu omenia,
Cu veşnicia.

1 **Vocabular:**

comoară — avere, avuţie;
veşnicie — vecie, eternitate.

2 **Completează propoziţiile:**

O carte aleasă e ca o _____.
O carte rară e o _____.
O carte este ca o _____.

3 **Completează urmînd modelul de mai jos:**

comoară — comori;
carte — _____;
casă — _____;
neamuri — neam;
ramuri — _____;
păsări — _____.

4 **Ce ne învaţă o carte?**

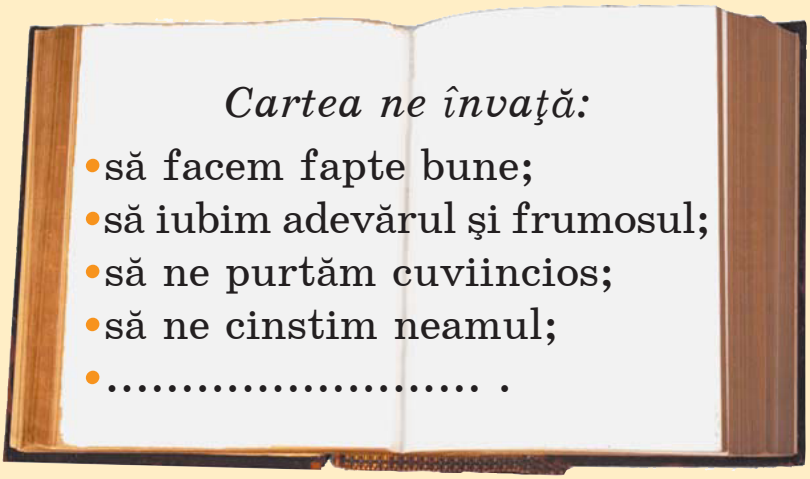

Cartea ne învaţă:

- să facem fapte bune;
- să iubim adevărul şi frumosul;
- să ne purtăm cuviincios;
- să ne cinstim neamul;
- ..... .

Ghici!

Are foi şi nu e pom,
Îţi vorbeşte ca un om.
Şi cu cît o îndrăgeşti
Tot mai mult o foloseşti.
(...)

5 **Ce reprezintă cartea pentru tine?**

Pentru mine, cartea reprezintă:

- o comoară de înţelepciune;
- un prieten devotat;
- un bun sfătuitor;
- ..... .

Foloseşte cărţile, dar păstrează-le şi pentru alţii!

Unirea face puterea

– folclor –

Un tată avea mai mulţi feciori. Între ei intrase o mare neînţelegere. Ca să-i împace, tatăl a luat cîteva nuiele. Le-a legat într-un mănunchi, pe care l-a dat fiecărui fiu pe rînd:

— Să vedem cine îl frînge!

Feciorii nu au putut rupe mănunchiul.

Atunci, tatăl l-a dezlegat. El a dat fiecăruia cîte o nuia. Fără nici o greutate, feciorii au rupt nuielele.

— Să vă fie de învăţătură, dragii mei! a zis tata. Cît timp sînteţi împreună, nimeni nu vă poate face nici un rău. Dacă nu veţi fi uniţi, veţi cădea pradă duşmanilor.

1 **Vocabular:**

neînţelegere — dezacord, conflict;
nuia — vergea, vargă;
mănunchi — *aici:* legătură de nuiele.

2 **Răspunde la întrebări:**

- Ce voia să-i înveţe tatăl pe feciorii săi?
- La ce încercări au fost supuşi ei?
- Ce povaţă ai aflat?

3 **Găseşte cuvintele cu înţeles opus:**

neînţelegere	bine
unire	prieten
duşman	dezbinare
rău	înţelegere

4 **Ce sfat le-a dat tatăl feciorilor săi?**

- ☐ să fie uniţi;
- ☐ să se ajute reciproc;
- ☐ să se duşmănească;
- ☐ să fie o familie.

5 **Găseşte însuşirile ce se potrivesc bătrînului:**

- ☐ neînţelept
- ☐ convingător
- ☐ povăţuitor
- ☐ egoist

6 **Descoperă proverbul:**

fac	multe	sarcina	Mîini	uşoară.
☐	☐	☐	☐	☐

Greierul şi furnica

de *Alexandru Donici*

Greierul în desfătare,
Trecînd vara cu cîntare,
Deodată se trezeşte
Că afară viscoleşte,
Iar el de mîncat nu are.

La vecina sa furnică
Alergînd, cu lacrimi pică
Şi se roagă să-i ajute,
Cu hrană să-l împrumute,
Ca de foame să nu moară,
Numai pîn' la primăvară.

Furnica l-a ascultat,
Dar aşa l-a întrebat:
— Vara, cînd eu adunam,
Tu ce făceai?
— Eu cîntam
În petrecere cu toţi.

— Ai cîntat? Îmi pare bine.
Acum joacă, dacă poţi,
Iar la vară fă ca mine.

1 **Vocabular:**

desfătare — *aici:* petrecere, veselie.

2 **Răspunde la întrebări:**

- Ce a făcut greierul toată vara? Dar furnica?
- Ce s-a întîmplat cu veselul greieraş în timpul iernii?
- Ce a învăţat el din această întîmplare?

3 **Cine poate fi?**

trist	neobosită
strîngătoare	leneş
flămînd	necăjit
mică	harnică
nepăsător	grijulie

4 **Reţine sensurile diferite ale cuvîntului vară.**

Vara se coc cireşele.
Vara mea locuieşte la Bucureşti.

5 **Descoperă proverbul:**

vara – iarna – Înţeleptul – face – căruţă. – îşi – sanie – şi

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6 **Joc:**

Tu eşti furnica, iar colegul tău este greieraşul. Ce sfături îi poţi da?

Ciuboţelele ogarului

după *Călin Gruia*

Odată, iepurele pornise la iarmaroc să-şi cumpere ceva de încălţat. Pe o potecă se întîlni cu ogarul. El purta ciuboţele noi-nouţe.

— Cît ai dat pe încălţări?

— Doi galbeni.

— Mă duc să-mi iau şi eu ciuboţele de la iarmaroc.

— Merg şi eu încolo. Ciuboţele sînt, numai bani să ai!

— Am exact doi galbeni.

Au mers ei, au mers, pînă a înnoptat.

— Hai să tragem la Hanul Ursului, cumătre! propuse ogarul.

Moş Martin îi ospătă cu tot ce avu mai bun. Iepurele gustă o bucăţică de plăcintă. Ogarul însă mînca de-i trosneau fălcile.

1 **Vocabular:**

potecă — cărare;
ogar — cîine de vînătoare;
galben — *aici:* monedă de aur;
han — local unde se pot adăposti peste noapte drumeţii.

2 **Răspunde la întrebări:**

- Unde mergea iepuraşul?
- Ce dorea el să-şi cumpere?
- Cu cine s-a întîlnit iepurele?
- Unde au tras drumeţii peste noapte?

3 **Alege explicaţia potrivită:**

„mînca de-i trosneau fălcile“

- ☐ mînca fără poftă
- ☐ mînca lacom

4 **Găseşte însuşiri potrivite:**

credul
_____
_____

flămînd
_____
_____

5 **„Dezmiardă“ cuvintele urmînd modelul propus:**

ciubote — ciuboţele;
iepure — _____;
urs — _____;

ban — _____;
bucată — _____;
plăcintă — _____.

6 **Formează cuvinte urmînd modelul:**

în + noapte = înnoptat;
în + negru = ...;

în + nod = ...;
în + nor = ...

Ciuboţelele ogarului

– continuare –

Hangiul se apropie de cei doi drumeţi şi le zise:

— Aţi mîncat de doi galbeni.

Ogarul caută prin buzunare, dar nu găsi nici un ban.

— Am uitat punga acasă. Plăteşte dumneata, cumătre!

— Cum? Eu n-am mîncat mai nimic! Dacă plătesc, rămîn desculţ.

Ursul îşi ieşi din fire:

— Plătiţi, că altfel am eu ac de cojocul vostru!...

De frică, iepurele plăti.

Ogarul se culcă şi adormi fără grijă. Iepurele începu să plîngă. Cum de se lăsase păcălit? Deodată, mintea i se lumină. Încălţă ciuboţelele ogarului şi ieşi tiptil afară.

Spre ziuă, ogarul se trezi. Pricepu imediat ce s-a întîmplat. Porni iute pe urmele iepuraşului să-şi caute ciuboţelele.

Pe urecheatul din poveste nu l-a putut prinde. Dar de atunci, cum vede un iepure, ogarul se ia după el.

1 **Răspunde la întrebări:**

- Cine trebuia să plătească pentru mîncare?
- De ce a plătit iepuraşul?
- Cum şi-a făcut iepuraşul dreptate?

2 **Alege explicaţia potrivită:**

„îşi ieşi din fire“	înţelese ce trebuie să facă
„am eu ac de cojocul vostru“	se mînie
„mintea i se lumină“	găsesc mijloace de a vă pedepsi

3 **Găseşte cuvintele cu acelaşi înţeles:**

cărare	tîrg	păcălit	a servi
iarmaroc	călător	a ospăta	pe furiş
drumeţ	potecă	tiptil	înşelat

4 **Continuă şirurile:**

- fiinţe: hangiu, drumeţ, ...;
- lucruri: cojoc, pungă, ...

5 **Continuă enunţurile:**

- Ogarul fuge mereu după ... .
- Judecata iepurelui a fost ... .

6 **Descoperă proverbul:**

şi – faptă – răsplată. – După

☐ ☐ ☐ ☐

7 **Rosteşte repede şi corect:**

Şi hangiul, şi hangiţa
Au un han cît un an.

Cîntec de primăvară

de *Şt. O. Iosif*

Înfloresc grădinile,
Ceru-i ca oglinda.
Prin livezi albinele
Şi-au pornit colinda.

Cîntă ciocîrliile
Imn de veselie,
Fluturii cu miile
Joacă pe cîmpie.

Joacă fete şi băieţi
Hora-n bătătură.
Ah, de ce n-am zece vieţi
Să te cînt, natură!

1 **Vocabular:**

a colinda — *aici:* a umbla din loc în loc;
imn — cîntec de slavă;
bătătură — *aici:* teren bătătorit.

2 **Ce schimbări au loc în natură primăvara?**

3 **Găseşte explicaţia potrivită:**

„Ceru-i ca oglinda“	zboară din floare în floare
„albinele şi-au pornit colinda“	este senin
„Cîntă ciocîrliile Imn de veselie“	poetul regretă că viaţa e atît de scurtă şi nu va reuşi să cînte natura
„Ah, de ce n-am zece vieţi Să te cînt, natură!“	proslăvesc frumuseţea naturii

4 **Cine vorbeşte?**

Ce gustos e nectarul florilor!

Vreau să zbor pînă la soare!

Ghici!

Din flori picuri de dulceaţă
Strînge dis-de-dimineaţă.
(...)

5 **Completează urmînd modelul de mai jos:**

albină — albin**e** — albin**e**le;
fată — _____ — _____ ;
horă — _____ — _____ .

6 **Ce s-ar întîmpla dacă nu ar înflori grădinile, livezile?**

Ciocîrlia

după *Ion Agârbiceanu*

Soarele s-a înălţat biruitor pe cerul senin. Un băieţaş se grăbea să iasă cu oile la păscut. Deodată, desluşi un ciripit. Apoi văzu şi o rotire în văzduh. Un zîmbet larg apăru pe faţa sa.

— Ciocîrlia! strigă el bucuros. Cîntă ciocîrlia!

Lăsă oile în luncă şi alergă la cel mai apropiat plug:

— Bădiţă, ai auzit ciocîrlia?

— Unde, măi Ionaş? întrebă un plugar.

— Acolo, unde pasc oile mele.

— Tu cunoşti cîntecul ciocîrliei?

— Cum să nu-l cunosc?

— Dacă e aşa, a sosit primăvara! Era chiar vremea.

— Auzi? Uite una! Uite încă una! Ba sînt trei!

Ionaş nu mai ştia după care să privească. De bucurie, cîţiva băieţaşi îşi zvîrliră căciulile în sus.

1 **Vocabular:**

luncă — şes de-a lungul unei ape;
văzduh — aer;
a desluşi — *aici:* a auzi.

2 **Răspunde la întrebări:**

- Ce a observat băieţaşul?
- Cui i-a spus el bucuria?
- Ce anotimp a sosit în ţară?

3 **Completează urmînd modelului:**

înălţime — înălţim**i** — înălţim**i**le;
ciocîrlie — _____ — _____ ;
căciulă — _____ — _____ .

4 **Atenţie! Un cuvînt poate avea mai multe înţelesuri.**

5 **Formează propoziţii:**

Ciocîrlia	au împînzit	duios.
Florile	cîntă	cîmpul.
Caisul	ară	grădinile.
Oile	se impodobise	pe imaş.
Tractoarele	pasc	cu flori.

6 **Improvizează un mic dialog între ciocîrlie şi băieţaş.**

Tu, iarbă, tot ai mamă?

de *Grigore Vieru*

Tu, iarbă, tot ai mamă?
De ai, de bună seamă,
Atunci cînd înverzeşti,
De ea îţi aminteşti.

Tu, floare, tot ai mamă?
De ai, de bună seamă,
Atunci cînd înfloreşti,
De ea îţi aminteşti.

Tu, steauă, tot ai mamă?
De ai, de bună seamă,
Atunci cînd te iveşti,
De ea îţi aminteşti.

1 **Cui îi este dedicată această poezie?**

☐ ierbii ☐ florii ☐ stelei ☐ mamei

Ce sentimente exprimă poetul faţă de mamă?

☐ dragoste ☐ dispreţ ☐ admiraţie
☐ simpatie ☐ stimă ☐ ură

2 **Găseşte şi alte însuşiri pentru cuvintele propuse:**

mamă înţeleaptă, grijulie, _____, _____;
iarbă fragedă, mustoasă, _____, _____;
floare parfumată, gingaşă, _____, _____;
stea strălucitoare, mare, _____, _____.

3 **Ordonează cuvintele în propoziţie:**

mamei – zidesc – fericirea – Mîinile – noastră.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

4 **Alcătuieşte oral propoziţii cu fiecare cuvînt.**

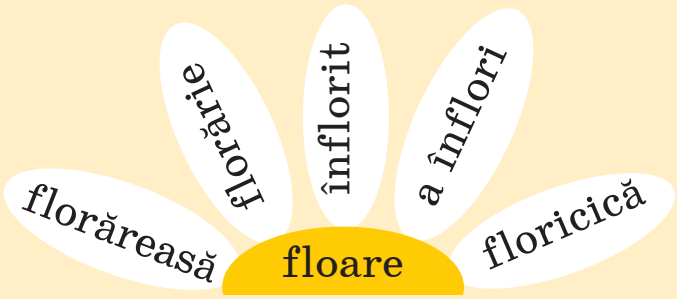

5 **Descoperă proverbul:**

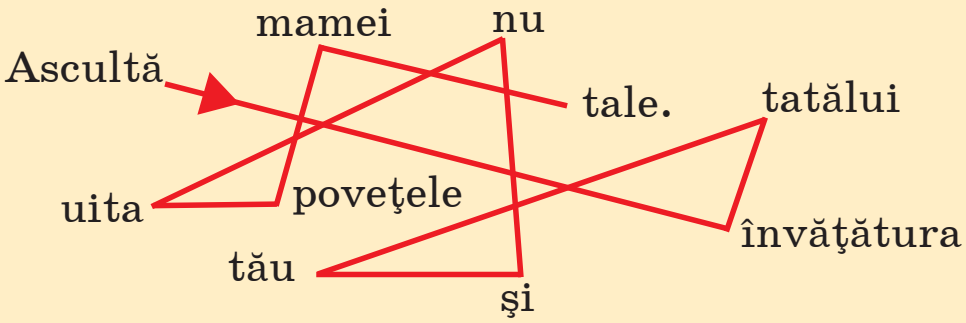

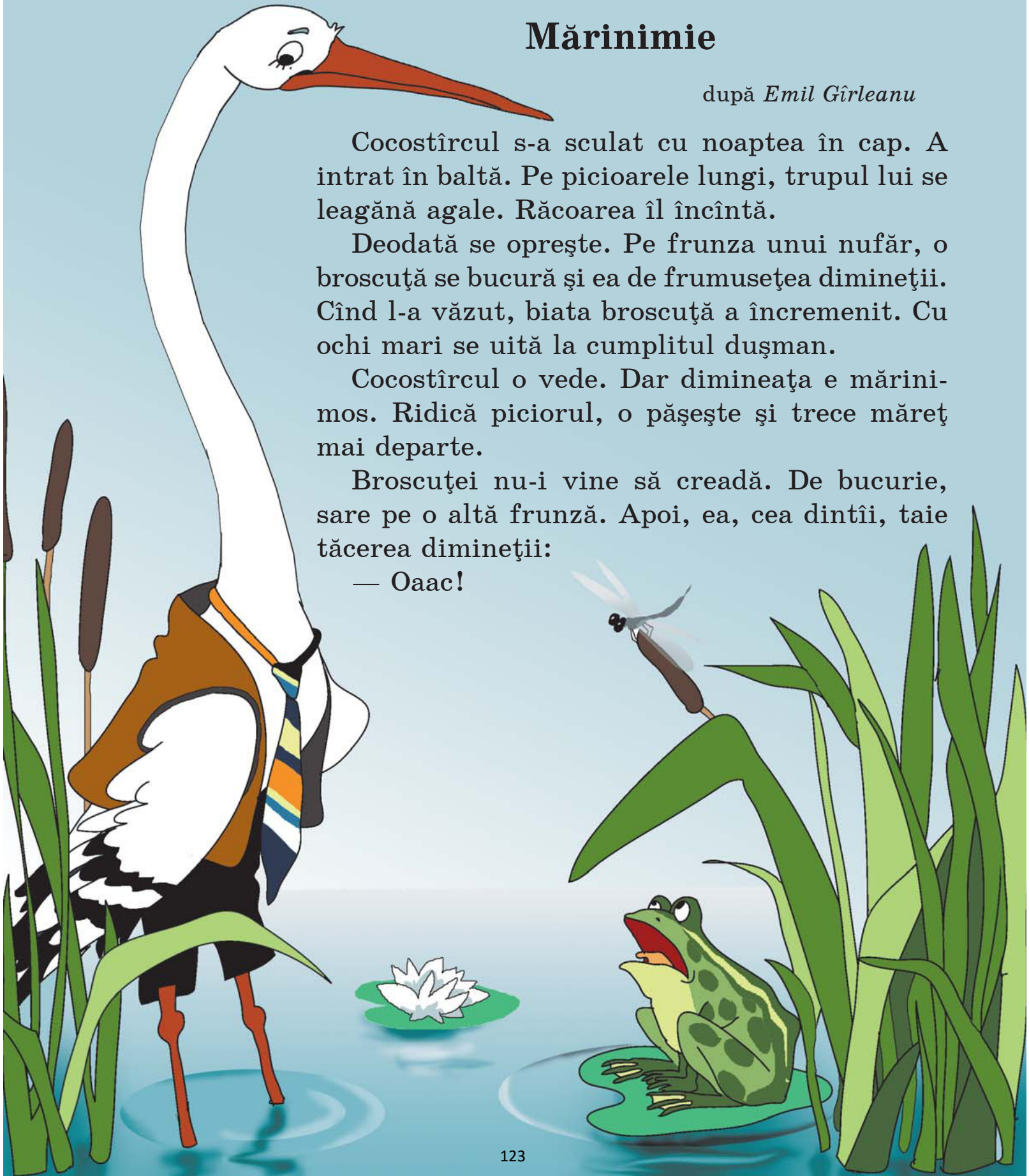

Mărinimie

după *Emil Gîrleanu*

Cocostîrcul s-a sculat cu noaptea în cap. A intrat în baltă. Pe picioarele lungi, trupul lui se leagănă agale. Răcoarea îl încîntă.

Deodată se opreşte. Pe frunza unui nufăr, o broscuţă se bucură şi ea de frumuseţea dimineţii. Cînd l-a văzut, biata broscuţă a încremenit. Cu ochi mari se uită la cumplitul duşman.

Cocostîrcul o vede. Dar dimineaţa e mărinimos. Ridică piciorul, o păşeşte şi trece măreţ mai departe.

Broscuţei nu-i vine să creadă. De bucurie, sare pe o altă frunză. Apoi, ea, cea dintîi, taie tăcerea dimineţii:

— Oaac!

1 **Vocabular:**

mărinimie — bunătate, bunăvoinţă;
a încremeni — a nu putea face nici o mişcare, a împietri.

2 **Răspunde la întrebări:**

- În ce moment al zilei are loc întîmplarea?
- Ce a zărit cocostîrcul pe frunza unui nufăr?
- De ce cocostîrcul n-a mîncat broscuţa?

3 **Ordonează momentele textului:**

- ☐ Bucuria broscuţei
- ☐ Întîlnirea cu broscuţa
- ☐ Cocostîrcul la baltă
- ☐ Mărinimia cocostîrcului

4 **Găseşte cuvintele cu înţeles opus:**

a intrat	ziua	duşman	tristeţe
lungi	egoist	departe	prieten
noaptea	a ieşit	coboară	aproape
mărinimos	scurte	bucurie	ridică

5 **Alege din text acţiuni ce se potrivesc:**

s-a sculat _____

_____

se bucură _____

_____

6 **Atenţie! Un cuvînt poate avea mai multe înţelesuri.**

Broasca a sărit în apă.

Lia a uitat cheia în **broasca** uşii.

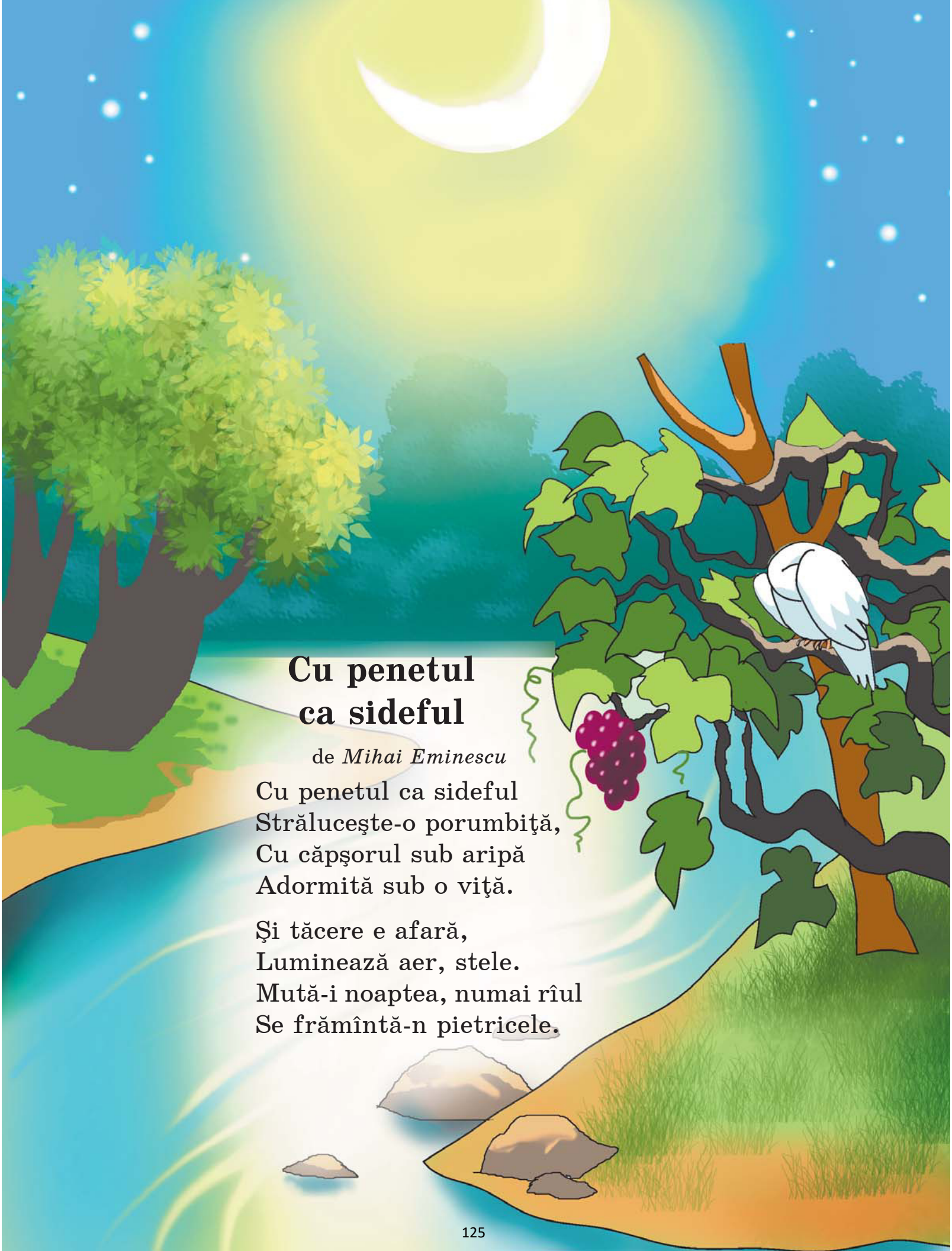

Cu penetul ca sideful

de *Mihai Eminescu*

Cu penetul ca sideful
Străluceşte-o porumbiţă,
Cu căpşorul sub aripă
Adormită sub o viţă.

Şi tăcere e afară,
Luminează aer, stele.
Mută-i noaptea, numai rîul
Se frămîntă-n pietricele.

1 **Vocabular:**

penet — totalitatea penelor unei păsări; penaj;
sidef — materie albă, lucioasă, care formează stratul interior al unor scoici.

2 **Găseşte cuvintele cu înţeles opus:**

tăcere	se întunecă
noapte	zgomot
se luminează	înăuntru
afară	zi

3 **Găseşte explicaţia potrivită:**

„Mută-i noaptea“	cu penele albe, strălucitoare
„rîul se frămîntă“	rîul curge întruna şi tulbură tăcerea nopţii
„Cu penetul ca sideful“	noaptea este tăcută

4 **„Dezmiardă“ cuvintele:**

aripă — aripioară;
stea — _____;
rîu — _____;
cap — _____.

5 **Alcătuieşte oral propoziţii cu fiecare cuvînt.**

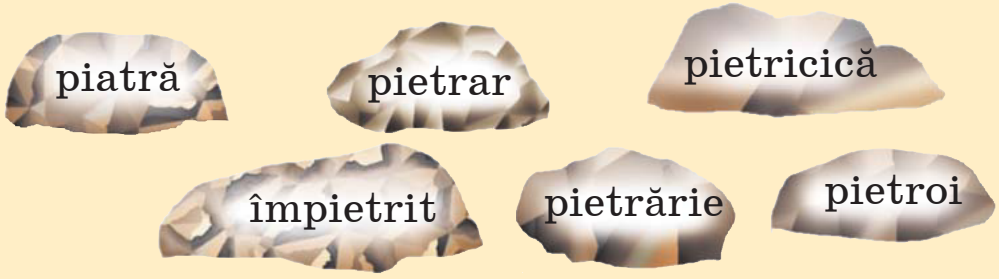

Vrăbiuţa uitucă

după *Leo Butnaru*

La ziua de naştere a ariciului, au venit mai mulţi oaspeţi decît la cea a vulpii, deoarece el e cuminte şi prietenos. Fiecare invitat i-a adus cîte un dar.

Cînd veni rîndul vrăbiuţei să înmîneze cadoul, ea zise:

— Dragă Aricică, ghici ce am aici? Nu ştii! O pereche de cipici!

Desfăcînd o frunză de brusture, vrăbiuţa scoase cipicii împletiţi din paie. E-he-he! Oaspeţii au prins a rîde, iar ariciul a roşit pînă în vîrfuleţele ghimpilor săi. Vrăbiuţa însă nu pricepea nimic. Se mai suceşte, se mai învîrteşte şi, deodată, se loveşte cu aripioara peste frunte.

— Cum de-am uitat? se întrebă ea. Ariciul are patru picioruşe, nu două, ca noi, vrăbiuţele. Trebuia să împletesc încă o pereche de cipici!

1 **Vocabular:**

cipici — papuci confecţionaţi din stofă sau împletiţi din lînă;
brusture — plantă cu frunze mari şi late.

2 **Răspunde la întrebări:**

- De ce la ziua de naştere a ariciului au venit foarte mulţi oaspeţi?
- Ce i-a dăruit vrăbiuţa sărbătoritului?
- Ce uitase păsărica?

3 **Găseşte cuvintele cu înţeles opus:**

cuminte	totul	a rîde	a răspunde
mulţi	obraznic	a uita	a-şi aminti
nimic	puţini	a întreba	a plînge

4 **„Dezmiardă“ cuvintele:**

vîrf — vîrfuleţ;
vulpe — _____;
frunză — _____;

picior — _____;
aripă — _____;
zi — _____.

5 **Ce cadouri i-au adus ceilalţi invitaţi lui Aricică?**

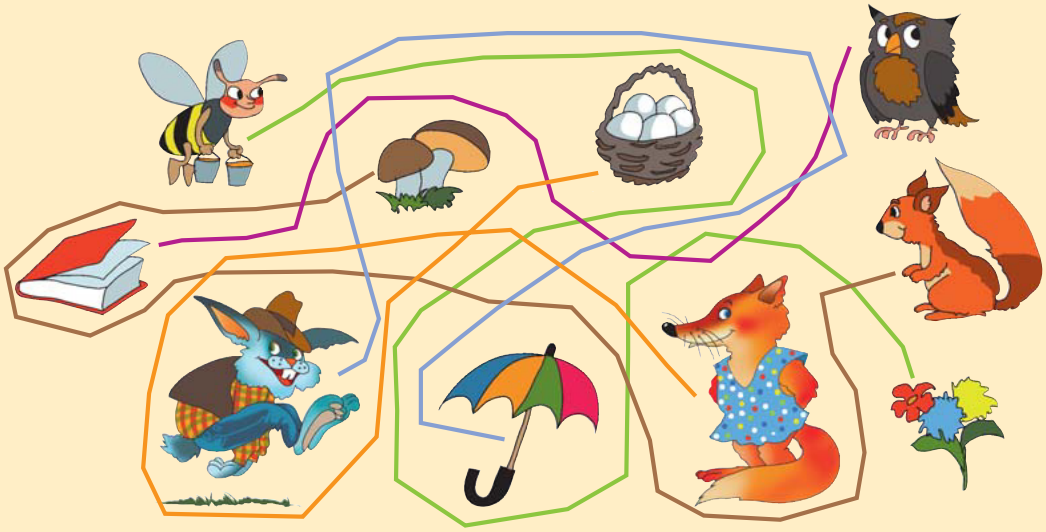

6 **Rosteşte repede şi corect:**

Un rîs s-a luat la întrecere cu alt rîs, care a rîs mai mult decît primul rîs.

Hoţul

după *Tudor Arghezi*

În cutia cu pălării vechi sta un urs de catifea. Ursul fura bomboane, ciocolată, dulceaţă, fructe. Cînd tătuţu aducea o cutie cu lucruri dulci, ursul golea numaidecît cutia.

— Cine a mîncat ciocolata, copii?

— Ursul! răspundea băiatul.

— Dar bomboanele?

— Ursul! răspundeau fata şi băiatul.

Îl văzuseră amîndoi. L-au prins de cîteva ori cu dulciurile în braţe, fugind sub canapea.

Aşa s-a făcut că am trimis ursul în pod. Însă el fura şi de acolo. Venea din pod. De copii, ursul nu voia să se ferească. În pod, învăţase de la urs să mănînce zahăr şi mielul cu părul creţ.

Într-o zi, tătuţu se va pune la pîndă, chiar în dulap. Cînd ursul şi mielul vor veni să se înfrupte, îl vor găsi pe tătuţu între borcane. Şi atunci nu ştiu cine va fugi mai repede speriat: mielul, ursul sau tătuţu.

1 **Vocabular:**

catifea — ţesătură fină; *aici*: blăniţă moale;
a se înfrupta — *aici*: a gusta ceva delicios.

2 **Răspunde la întrebări:**

- Unde locuia ursul de catifea?
- Cine mînca dulciurile?
- Cum a fost pedepsit ursul?
- De ce tătuţu se prefăcea că nu ştia cine e „hoţul“?

3 **Formează comparaţii:**

blînd ca un
greoi ca un
flămînd ca un
fricos ca un

4 **Găseşte cuvintele cu înţeles opus:**

vechi	aici	niciodată	a umple
acolo	pleacă	a goli	a pierde
vine	noi	a găsi	mereu

5 **Desparte în silabe cuvintele:**

bomboane	miel	răspundea
dulceaţă	băiat	mirosea
ciocolată	tată	învăţase

Găurile

– folclor –

Trăia pe lume un omulean. El avea un fecior neascultător. În loc să-l pedepsească la fiece faptă necuviincioasă, tatăl bătea un cui în uşă. Curînd, ea se umplu de cuie.

Într-o zi, feciorul îşi ispiti părintele:

— Tată, ce-i cu uşa noastră? De ce-i numai cuie?

— Acestea sînt faptele tale, băiete. La fiecare faptă necuviincioasă, băteam un cui în uşă.

— Am să le scot cu un cleşte, zise hotărît băiatul.

— Fie voia ta. Însă, la fiecare cui scos, va trebui să faci o faptă bună.

— Bine, tată, aşa voi face!

În cîţiva ani uşa se curăţă.

Băiatul alergă într-un suflet la tatăl său.

— Tată, n-a mai rămas nici un cui în uşă!

Părintele îi zise oftînd:

— De scos le-ai scos, dragul tatei. Dar găurile?

1 **Vocabular:**

a ispiti — *aici:* a întreba;
necuviincioasă — lipsită de respect, obraznică;
aici: faptă rea.

2 **Răspunde la întrebări:**

- Cum era fiul?
- Cum a reuşit tatăl să schimbe comportarea fiului?
- Ce a înţeles băiatul?

3 **Găseşte cuvinte cu înţeles opus:**

necuviincios — cuviincios
leneş — ...
neascultător — ...
răutăcios — ...

4 **Povesteşte despre o faptă bună făcută de tine.**

5 **Descoperă proverbul:**

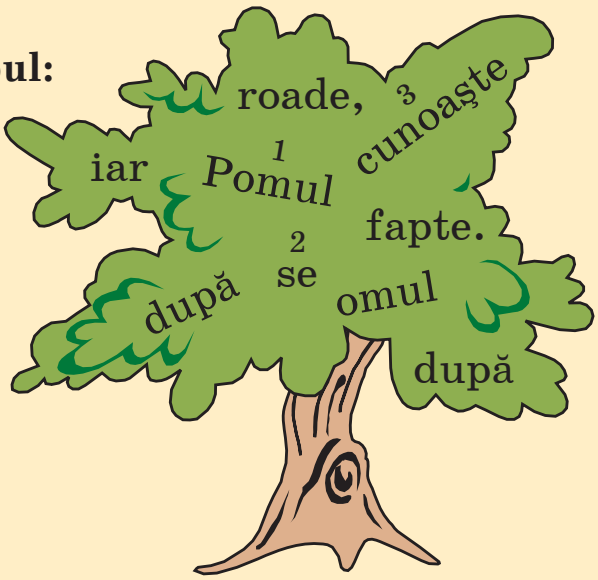

6

Copii,
numai fiind harnici şi
ascultători veţi deveni
mîndria părinţilor!

Păţania ursului cafeniu

după *Vladimir Colin*

Un urs cafeniu s-a rătăcit odată printre urşii albi de la Polul Nord.

— Un urs murdar! chicoteau focile.

— M-am spălat chiar azi-dimineaţă! le spuse Martin.

Dar focile nu-l crezură. Supărat, Martin plecă. El se întîlni cu nişte urşi albi.

— Cine-i urîtul ăsta? întrebă cu dispreţ unul dintre ei.

Martin începu să plîngă.

— De ce plîngi? se interesă o morsă.

— Cum să nu plîng? Toţi rîd de mine!

Morsa îi spuse:

— Nu mai plînge! Săpuneşte-te bine din cap pînă în picioare!

Curînd, blana lui Martin era plină de clăbuci strălucitori.

1 **Vocabular:**

păţanie — *aici*: întîmplare, peripeţie;
a chicoti — a rîde pe ascuns;
clăbuci — spumă făcută de săpunul amestecat cu apă;
dispreţ — lipsă de stimă.

2 **Răspunde la întrebări:**

- Cine s-a rătăcit printre urşii de la Polul Nord?
- De ce rîdeau animalele de Martin?
- Ce l-a îndemnat morsa să facă?

3 **Găseşte cuvintele cu înţeles opus:**

nord	curat	plînge	jos
murdar	frumos	toţi	rîde
urît	sud	sus	nimeni

4 **„Dezmiardă“ cuvintele:**

apă — apşoară; blană — _____;
glas — _____; urs — _____;
săpun — _____; pui — _____.

5

Păţania ursului cafeniu

– continuare –

— Vai! Ce urs frumos! strigă un urs alb.

— Ce blană albă are! se minunară şi ceilalţi.

Fericit, Martin începu să se joace cu urşii cei albi.

Deodată, un munte de gheaţă se apropie de sloiul pe care se jucau ei. Urşii cei albi săriră în apă. Neobişnuit cu viaţa de la Polul Nord, Martin rămase pe sloi. Cînd înţelese ce primejdie îl pîndeşte, auzi glasul speriat al unei ursoaice:

— Puiul meu a rămas pe sloi!

Deşi era rănit de suliţele de gheaţă, Martin luă puiul în braţe şi sări cu el în apă. Clăbucii de săpun se topiră. Ursul deveni din nou cafeniu.

— Eşti un urs bun şi viteaz! spuse ursoaica. Îţi mulţumesc, Martin. Nu blana îl face pe urs, ci fapta lui.

1 **Vocabular:**

sloi — bucată de gheaţă care pluteşte pe apă;
primejdie — pericol;
îl pîndeşte — *aici*: îl aşteaptă.

2 **Răspunde la întrebări:**

- Unde se jucau urşii?
- Ce primejdie îi pîndea?
- De ce rămase Martin pe sloi?
- Ce faptă a săvîrşit Martin?
- Ce i-a spus ursoaica?

3 **Completează conform modelului:**

u — **u**nire, **u**mbră, _____, _____;
r — **r**odie, **r**oi, _____, _____;
s — **s**loi, **s**oare, _____, _____.

4 **Uneşte cuvintele cu înţeles opus:**

fericit	negru	înspăimîntat	urît
alb	rău	viteaz	calm
bun	nefericit	frumos	laş

5 **Proverb:**

Nu judeca omul după cuvinte, ci după fapte.

Moldova

Ţara mea, Moldova, este locul cel mai frumos, cel mai drag şi cel mai scump. Aici m-am născut şi tot aici sînt rădăcinile mele: strămoşii, bunicii şi părinţii mei.

De la Naslavcea la Giurgiuleşti rămîi fermecat de frumuseţea dealurilor acoperite de vii şi livezi, a codrilor seculari şi a cîmpiilor întinse.

Vestită este Moldova prin pămîntul ei rodnic.

Cea mai mare bogăţie a ţării sînt oamenii. Satele noastre sînt un tezaur de credinţă, de frumoase tradiţii şi obiceiuri.

Chişinăul, capitala ţării, este un oraş cu case moderne, cu străzi largi şi numeroase monumente.

Iubeşte-ţi patria, copile! Este tot ce avem mai scump.

1 **Vocabular:**

Naslavcea — localitatea cea mai nordică din Moldova;
Giurgiuleşti — localitatea cea mai sudică din Moldova;
tezaur — totalitatea bunurilor spirituale ale unui popor;
modern — care este nou, actual.

2 **Alcătuieşte oral propoziţii cu fiecare cuvînt.**

Moldova, moldovean, moldoveancă, moldovenesc.

3 **Reţine!**

Stema şi drapelul sînt simbolurile statului.

4 **Care e părerea ta: poate omul să trăiască fără patrie?**

5 **Ce sentiment îl leagă pe om de patrie?**

- ☐ mîndrie
- ☐ iubire
- ☐ ură
- ☐ dor

6 **Memorează versurile:**

Cine a văzut vreodată,
Cine a văzut
Pui să nu-şi iubească mama
Care l-a crescut?

Mai frumos decît pămîntul
Din strămoşi ce-l ai —
Este vreun alt plai pe lume,
Este vreun alt plai?

(Vasile Romanciuc, *Patria*)

Europa Unită

Dănuţ răsfoieşte curios atlasul.

— Vai, ce drapel frumos, tată! exclamă el. O horă de stele pe cerul albastru!

— Acesta e drapelul Europei Unite, alcătuită din mai multe ţări. Republica Moldova se află aproape în inima continentului Europa. Atît noi, cît şi strămoşii noştri ne-am născut aici.

— Deci, sîntem europeni?

— Da, fiule. Ţara noastră, deocamdată, nu face parte din Uniunea Europeană. Legile ei însă ne ajută şi pe noi. Europa Unită apără omul, natura, pacea şi copilăria.

1 **Vocabular:**

remarcabile — deosebite, însemnate;
atlas — colecţie de hărţi geografice;
continent — întindere mare de uscat, mărginită de mări şi oceane.

2 **Ştii oare că...?**

• Ziua Europei se sărbătoreşte pe data de 9 mai.

• Drapelul Consiliului Europei este albastru ca cerul. Pe el este un cerc format din 12 stele. Ele reprezintă unitatea popoarelor Europei. Numărul 12 este simbolul perfecţiunii.

• Moneda unică europeană este Euro.

3 **Găseşte propoziţia în care cuvîntul „inimă“ are sens neobişnuit.**

- Republica Moldova se află aproape în inima Europei.
- Inima lui Dănuţ a tresăltat de bucurie.

4 **Nu confunda cuvintele „atlas“ şi „atlaz“!**

atlaz — ţesătură lucioasă pe o singură faţă.

Completează cu unul din cuvintele de mai sus:

- Elena şi-a cumpărat din librărie un _____ .
- Croitorul a cusut o faţă de plapumă din _____ de culoare verde.

5 **Descoperă proverbul.**

– stă – – unire – – În – – puterea. –

☐ ☐ ☐ ☐

EVALUARE FINALĂ

1. **Citeşte textul.**

Greierul şi furnica

Un greier flămînd a cerut cîteva boabe de la furnică.

— De ce nu ai adunat din vară, frate? a întrebat ea.

— Nu am avut timp, a răspuns greieraşul. Am cîntat la chitară.

Furnica a vorbit aşa:

— Toată vara ai cîntat? Acum joacă dacă poţi!

2. **Răspunde la întrebări:**

- Cine a cerut cîteva boabe de la furnică?
- Ce a făcut greieraşul toată vara?

3. **Alcătuieşte două propoziţii cu diferite sensuri ale cuvîntului vară.**

4. **Găseşte cîte două însuşiri pentru fiecare personaj din text.**

5. **Scrie cuvintele cu înţeles opus:**

flămînd — ……; a rîde — ……;

vară — ……; a vorbi — ……

6. **Descoperă proverbul.**

de	Munca	aur.	brăţară	e
	1			

Adio, drag Abecedar!

de *Ion Hadârcă*

Tremură-n vreme parcă s-ar teme
Ultima filă din calendar,
Că m-aş grăbi s-o rup mai devreme:
— Adio, drag Abecedar!

Dincolo-n noul an mă aşteaptă
Cărţi minunate, harnice, dar
Paşii spre ele cine-mi îndreaptă?
— Adio, drag Abecedar!

Tot mai retras departe-n unghere,
Bunul meu scump prieten şcolar
Parcă mi-ar cere o revedere...
— Adio, drag Abecedar!

Mic dicționar

A

alarmat – neliniştit, îngrijorat, alertat
aventură – acţiune îndrăzneaţă şi riscantă

B

baghetă – beţişor, nuieluşă, vărguţă
basm – poveste
brusc – pe neaşteptate, dintr-odată
buzdugan – măciucă sau ghioagă de fier, folosită în vechime ca unealtă de luptă

C

cariat – găurit de o carie; stricat
cărunt – care are fire de păr alb
chipeş – arătos, frumos, mîndru
clarinet – instrument muzical de suflat, făcut din lemn în formă de tub cu găuri
cleştar – cristal
coală – foaie de hîrtie (albă sau colorată)
cocioabă – bojdeucă, colibă
colier – şirag, salbă din pietre scumpe
crivăţ – vînt puternic şi rece
cros – cursă sportivă de alergare
crudităţi – fructe, legume, verdeţuri proaspete
a clămpăni – a produce un zgomot cu aripile
a claxona – a semnaliza sonor (cu claxonul)

D

doină – poezie populară, care exprimă un sentiment de dor, de revoltă, de dragoste, fiind însoţită, de obicei, de o melodie adecvată
dragon – monstru fabulos
duios – mîngîietor, blînd, gingaş
duioşie – simţire gingaşă, delicată
dumbravă – pădure tînără şi nu prea deasă

E

eucalipt – arbore gigant, din frunzele şi scoarţa căruia se extrage ulei, folosit în farmacie şi în parfumerie
excelent – admirabil, minunat, încîntător, superb
exigent – sever, pretenţios, riguros

F

fidel – statornic, devotat, credincios
a frîna – a încetini sau a opri mersul unui vehicul cu ajutorul frînei

G

a găzdui – a primi pe cineva în casă pentru o anumită vreme
ghemotoc – cocoloş, boţ, mototol, ghem
gherghef – cadru de lemn sau de metal pe care se întinde o ţesătură pentru a fi brodată; ţesătura de pe acest cadru
ghiduş – poznaş, ştrengar, glumeţ, comic
gingaş – firav, plăpînd
gîrlă – apă curgătoare mică

H

hain – rău la inimă, fără milă, crud, hapsîn
hamac – pînză sau plasă care se întinde orizontal între doi stîlpi şi serveşte ca pat mobil sau ca leagăn
hangiu – stăpînul unui han
hoinar – persoană care umblă mult şi fără adresă
hoţoman – ştrengar, poznaş

I

iesle – jgheab în care se dă mîncare vitelor
imaş – păşune
a interveni – a intra în vorbă
iscusit – îndemînatic, abil, priceput, ingenios
inamic – duşman, vrăjmaş

Î

înaripat – plin de elan, avîntat, însufleţit
a îndemna – a stimula, a încuraja, a susţine
a îndruma – a călăuzi, a ghida, a dirija
a înfrunta – a ţine piept, a rezista
a înmărmuri – a încremeni, a înlemni, a împietri de frică, de groază, de uimire

Text

K

kaki – culoare galbenă-cafenie cu nuanţe verzui
Kiev – capitala Ucrainei

L

lan – suprafaţă de teren agricol semănată cu acelaşi fel de plante
lăicer – covor ţărănesc de lînă
lăutar – muzicant popular care cîntă la un instrument cu coarde; scripcar

 BeatriceGloria_personal library

legendă – povestire în proză sau în versuri care conţine elemente fantastice sau miraculoase, prin care se explică un fapt real
lin – *1.* domol, liniştit, potolit; *2.* peşte cu solzi mărunţi care trăieşte în bălţi cu apa limpede
luncă – zăvoi, vale

M

mamifer – animal care are corpul acoperit cu păr, naşte pui şi îi hrăneşte cu laptele său
mantie – haină ca o pelerină lungă şi largă care se îmbracă peste celelalte haine
meci – întrecere sportivă între două echipe
mierlă – pasăre cîntătoare de pădure
miraculos – supranatural, uimitor, extraordinar
mister – taină, secret, enigmă
moşie – pămînt strămoşesc, patrie

N

a naviga – *1.* (*despre nave*) a pluti, (*despre aeronave*) a zbura; *2.* (*despre oameni*) a călători cu o navă sau cu o aeronavă
năstruşnic – care iese din comun, neobişnuit
a năvăli – a se năpusti, a ataca, a cotropi
negură – ceaţă densă
nostim – plin de haz, amuzant, simpatic

O

oaste – armată
ocarină – instrument muzical popular de suflat, din argilă arsă, în formă ovală şi cu mai multe găuri
oştean – soldat, militar

P

patinoar – teren amenajat pentru patinaj
păţanie – întîmplare, aventură
pirat – hoţ de mare; persoană care se îmbogăţeşte prin jaf, tîlhărie etc.
pîrtie – cărare sau drum făcut prin zăpadă
planşă – foaie de hîrtie (mai groasă) pe care sînt reproduse desene, fotografii sau picturi
plumb – metal de culoare cenuşie-albăstruie
pojghiţă – coajă, pieliţă, scoarţă
pomet – livadă
povară – greutate, sarcină, încărcătură

R

renume – nume bun, faimă, prestigiu

S

saxofon – instrument muzical de suflat
scut – obiect de apărare, ocrotire
secular – care durează mai multe secole
sipeţel – lădiţă din lemn cu capac în care se păstrează obiecte de valoare
străbun – strămoşesc, străvechi
a supraveghea – a observa, a păzi, a urmări
a susura – a produce un zgomot lin, uşor, monoton şi continuu

Ş

şaten – castaniu
şoim – pasăre răpitoare; *figurat:* om viteaz, curajos, semeţ
şură – construcţie pe lîngă o gospodărie, în care se adăpostesc vitele

T

a tîngui – a scoate sunete jalnice, a deplînge
Tokio – capitala Japoniei

Ţ

ţanţoş – semeţ, mîndru, fudul

U

unison – executare a unei melodii la aceeaşi înălţime de către un grup vocal sau instrumental
ursitoare – fiinţă imaginară despre care se crede că are darul de a hotărî soarta omului la naştere

V

vag – neclar, nelămurit, confuz
văzduh – aer
victorie – reuşită, biruinţă, izbîndă
viscol – vînt puternic însoţit de ninsoare
vreasc – creangă, ramură uscată şi desprinsă de pe copac

X

xilofon – instrument muzical de percuţie

Z

zar – cub mic care are pe fiecare dintre feţe imprimate puncte de la unu la şase